

4/2002

cena 25,- Kč

POODŘÍ

ČASOPIS OBYVATEL HORNÍ ODRY

Z obsahu:

**Téma čísla: Místní Agenda 21 v Poodří
Osídlení Oderské kotliny
Vlečka do Panské cihelny v Kuníně
Josef Eichendorff**

POODŘÍ - časopis obyvatel horní Odry

Vydává Společnost přátel Poodří (IČO: 64 62 78 70) ve spolupráci se ZO ČSOP Odry, ZO ČSOP Jeseník nad Odrou,

Správou chráněné krajinné oblasti Poodří a Okresním úřadem Nový Jičín

Redakční rada: Ing. Radim Jarošek, Ing. Petr Lelek, Lumír Kuchařík, Ing. Alena Malíková,
Ing. Hana Hůlová, Oldřich Sobek, Jiří Zelený

Adresa redakce: Výškovická 102, Ostrava, 700 30

Počítačová sazba a grafické zpracování: Aleš Luzar

Jazyková úprava: Libuše Babariková

Tisk: Tiskárna V Dubí s.r.o., Ostrava

Vydávání povoleno Ministerstvem kultury ČR. Registrační číslo: MK ČR E 12812.

Vychází 4x ročně

Cena jednoho čísla: 25,- Kč, předplatné: 100,- Kč

Objednávky předplatného na adrese redakce. Uzávěrka čísel 1/2003 a 2/2003: 15.5.2003

V. ročník, č. 4/2002

Tištěno na recyklovaném papíře (vyjma obálky).

Internetová podoba: <http://casopis-poodri.webpark.cz>

REDAKCE DĚKUJE ZA FINANČNÍ PŘÍSPĚVEK NA TISK TOHOTO ČÍSLA:

- Ministerstvu životního prostředí ČR
- The UK Department for International Development a Svazku obcí Region Poodří
  - Všem čtenářům, kteří přispěli jakoukoliv částkou nad předplatné

Obsah

Banerova studánka u Šenova Ing. Bořivoj Teichmann	4	Projekt č. 16 - Zeleň v obci	29
Suchohřiby Poodří II. Michal Graca, Vít Balner	5	Projekt č. 17 - Hry bez venkovských hranic, den obce	29
Zajímavé rostliny z území horní Odry Marie Sedláčková	6	Projekt č. 18 - Rekonstrukce parčíku a dětského hřiště u Obecního úřadu v Kateřině	29
Velevrub tupý Radim Jarošek	8	Projekt č. 19 - Rekonstrukce kulturně - sportovního areálu v Bartošovicích na Moravě	30
Antonín Siuda... a další básně věnované přírodě Poodří Vlastimila Hamplová	9	Projekt č. 20 - Polní cesta - chodníček do přírody	30
Osídlení Oderské kotliny Květoslav Wiltšch	10	Projekt č. 21 - Obnova kamenosochařského dědictví pro příští generace	31
Agenda 21	17	Projekt č. 22 - Štit Albrechtic 2002	31
Úvod	18	Projekt č. 23 - Výstavba nízkoenergetických domů - bioplynová stanice a vytápna na spalování biomasy v Proskovicích	32
č. 1 - Petřvaldská šerpa	18	Projekt č. 24 - Bydlíme v CHKO	32
č. 2 - Publikace „Místní Agenda 21 v Poodří“	19	Projekt č. 25 - Zahrada Mateřské školy Komenského ve Studénce	33
č. 3 - Přírodní učebna v atriu Základní školy Suchdol nad Odrou	19	Projekt č. 26 - Revitalizace území Fojtovky	33
č. 4 - Petřvaldské OHUBU 2002 - 2. ročník závodu na kolech	21	Projekt č. 27 - Slavnost obce k 250. výročí posvěcení kostela	34
č. 5 - Informační porada a osvěta obyvatel v rámci rozvoje venkovské turistiky v Poodří	21	Projekt č. 28 - Hřiště snů	35
č. 6 - Záchranný program sýčka obecného „Athene noctua“ v Poodří	22	Trnávka a Michal Šimíček se představují Vlastimila Hamplová, Michal Šimíček	37
č. 7 - Zapojení mládeže do života v obcích Regionu Poodří	23	Dobře utajené koleje, aneb osud vlečky do „Panské“ cihelny v Kunině Bronislav Novosad	39
č. 8 - Zahájení cyklistické sezóny na cyklotrase č. 503 ODESKO	24	Josef Eichendorff (1788 - 1857) Oldřich Sobek	41
č. 9 - Nová dětská klubovna a její rekonstrukce	25	O pokladu za humny a jeho hledačích Jiří Lehký	44
č. 10 - Rosničky	25	Aktuality v Regionu Poodří Oldřich Usvald	46
č. 11 - Řízená turistika v obcích Regionu Poodří a CHKO Poodří	26	Co vyšlo, co vychází	48
č. 12 - Sborník ke 25. výročí založení Lašského souboru písní a tanců Ondřejnica	27	Zprávičky z obecního dění	50
č. 13 - Dům pro Suchdol	27		
č. 14 - Výsadba stromořadí podél silnice Vražné-Oderské rybníky	28		
Projekt č. 15 - Více zeleně pro děti ve Studénce	28		

Vážení čtenáři,

čtvrté, poslední číslo POODŘÍ roku 2002 se od předešlých poněkud liší. Je více svázáno se současností. Jeho ústředním tématem je spoluúčast občanů na věcech veřejných, na správě obce, na jejím zvelebování, obnově místních tradic, prostě na všem co je dnes nazýváno občanskou společností. Představíme vám výsledky konkrétních projektů neformálních skupin, občanských sdružení a škol, kteří se zapojili do projektu Agendy 21 v Poodří.

A tak je toto POODŘÍ věnováno všem těm, kteří se ve svém volném čase snaží prospět místu, kde bydlí nebo tráví svůj volný čas.

Zaslouží si poděkování a především následování.

Číslo 1/2003 a 2/2003 vyjdou z důvodu úspory finančních prostředků za poštovné opět souběžně, a to v červenci 2003. Děkujeme za pochopení.

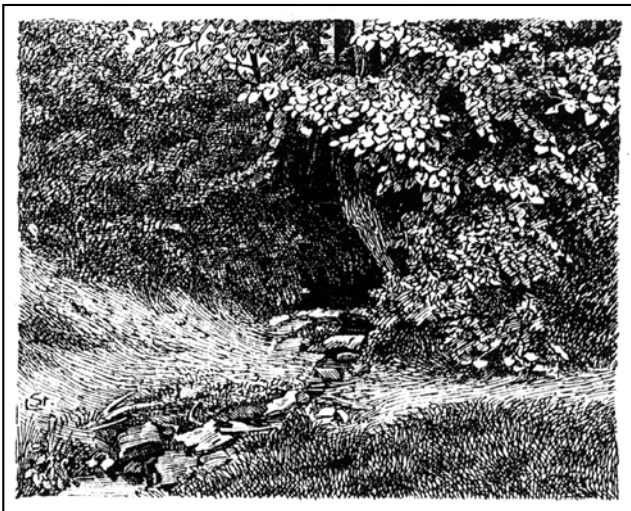
Banerova studánka u Šenova

Josef Ullrich

V době, kdy novojičínští měšťané rádi trávili nedělní odpoledne v okolí města, byla Banerova studánka u Šenova oblíbeným místem jejich vycházek.

Silný pramen vyvěrá na severním svahu vyvýšeniny s nadm. výškou 357 m n.m., který se nazývá Kriegshübel (doslovně "válečná hůrka") a který se táhne severovýchodním směrem v horní části katastru Bernartic. V blízkosti studánky, přes níž se ještě před několika lety skláněly dvě mohutné lípy jako milující rodiče se nachází krásný les, s hůrky je nádherný výhled do kraje. Již před sto a více lety tomu tak bylo. Kronikář z Kravařska F. Jaschke¹⁾ píše, že tato studánka je novojičínskými občany oblíbená; počínaje 1. květnem putovali k této studánce, aby se chladnou vodou pramene osvěžili.

Dokonce i generál Laudon, velký hrdina své doby, když měl v roce 1790 svůj hlavní stan v Novém Jičíně, z tohoto pramene pil a nešetřil by penězi, kdyby mohl pramen svést až do města.

Dřívější podoba studánky (Das Kuhländchen, 10/1929)

O názvu pramene v němčině Spanerbrünnel nebo Bernhardsbrünnel, z něhož vyvěrá (resp. je vynášen) čistý písek podává další zprávu již zmíněný Jaschke - ve španělském vojsku, které tábořilo na pahorku (císař Ferdinand II. jej v roce 1622 povolal na pomoc k potlačení luteránství na Novojičínsku), byl zbožný vojevůdce, který se jmenoval Bernhard. Uhodilo mimořádné sucho a vojsko mělo nedostatek vody, neboť voda v pramenech a potocích vyschla. Tu vytasil onen bohabojný vojevůdce svůj meč a v boží důvěře jej zapíchl do země a když ho pak vytáhl ze země, vytryskla voda. Po tomto Španělovi snad nese studánka také název Španělská (Spanierbrunn) a prostý lid si tento název upravil na Paner-studánka (Panerbrünnl).

Podobně pověst zmiňuje i J.N.Enders (Kravařsko - etnografický, geografický a historický popis - dr. Johann Nepomuk Enders, zvaný Johann von Hradisch, Nový Jičín, 1868) a ve svém pojetí ji pak metricky upravil rakouský básník Gabriel Seidl.

V novější době byl pramen spojován se švédským vojevůdcem Janem (Johannem) Banérem, který obdobně svým mečem též pramen navrtal. Tento však v tomto kraji nikdy nepobýval. Jako další možnost se ukazuje vliv biblického vyprávění o Mojžíšovi, jenž svou holí získal ze skály vodu. Často je také vyjadřována domněnka, že pramen byl znám podle majitele pozemku jménem Baner nebo Bahner.

Převzato z: Das Kuhländchen - Geschichts und Kulturbilder aus alter und neuer Zeit, 10/1929, str. 60-64. (Úvodní část textu "Das Banerbrünnlein bei Schönau", red. upraveno).

Překlad: František Pavlíček

Novější zmínka o Bannerově studánce se objevuje v podobě velmi krátkého příspěvku autora uvedeného pod písmenem F. ve vlastivědném sborníku Kravařsko (r. 1933, roč. II., č. 6, str. 96 a r. 1938, roč. VII., č. 1, str. 10), kde se dle kroniky zmiňuje třicetiletá válka a Švédové, které pozval císař Ferdinand II. k vyplenění luteránství, a i zde se objevuje vůdce Švédů jménem Banner se svým zázračným kordem (autor nezmiňuje o jakou kroniku jde, pozvání Švédů Ferdinandem II. však zpochybňuje). Rovněž je uváděna návštěva generála Laudona.

Z novějších událostí autor uvádí, že v letošním roce (r. 1933) zachycuje obec Šenov vodu do nádržky, z níž ji povede po krátké době do projektovaného šenovského vodovodu.

V Bernarticích n.O. se této studánce ležící již na šenovském katastru říká Jarkůvka. Název, stejně jako jméno Salaš, vznikl v poslední čtvrtině 19. století.

K názvu studánky

Spojení názvu se švédským vojevůdcem Johannem Gustafsonem Banérem (též Banier nebo Banner, nar. 23.6.1596 - 20.5.1641) je neopodstatněné. Maršál Banér působil se švédským vojskem výlučně v Čechách, a to od konce června roku 1634, kdy vtrhl do země, dostal se až ku Praze, která se mu však ubránila, pak zpusťošil celou zemi až k Žatci, avšak byl poté vytačen císařskými zpět do Saska. V roce 1639 vtrhl do Čech znovu, zvítězil v bitvě u Brandýsa nad Labem a postupně dobyl téměř všechna česká

města, v roce 1640 byl z Čech vytlačen znovu a následujícího roku v Halbestadtu v Sasku zemřel. Na Moravě nikdy nebyl, takové tažení uskutečnil až jeho nástupce hrabě Lennart Torstenson z Ortaly (17.8.1603 - 7.4.1651), generál vojsk švédského krále Gustava Adolfa II. v roce 1642, kdy po vítězné bitvě s císařskými u Svidnice (Schweidnitz, Swidnica - město a bývalá pevnost v tehdejších Pruském Slezsku při řece Bystrzyca) vtrhl ze Slezska na Moravu a dobyl Olomouce. Rovněž on byl vytlačen císařskými zpět do Saska, na jaře roku 1643 vrhl však do Čech, ohrozil Prahu a osvobodil svou obklíčenou posádku v Olomouci. Nad jinými císařskými zvítězil 6. března 1645 v bitvě u Jankova (městečko záp. od Votic). Torstenson zde krvavě porazil císařského generála Götze - odtud rčení "pořídíš jak Kec u Jankova" a potom se hnál až k Vídni a na Moravu, kde obléhal Brno. Brno se však tvrdošíjně bránilo a po poslední neúspěšné bitvě o město, kdy si podle pověsti dal jako časový termín pro vítězství poledne, Torstenson odtáhl. Pověst říká, že tehdy pekařský učeň zazvonil poledne v 11 hodin, když už hrozilo, že Švédové dobudou hradeb.

Rovněž tak výše uváděný název počestěný Španělská ve spojení s údajným táborem španělského vojska na pahorku Kriegshübel, které prý v roce 1622 povolal císař Ferdinand II. k potlačení novojičského luteránství nelze odvodit. Právě naopak, 26. července 1621 potřepli císařští stavovské španělské

a italské oddíly krnovského knížete Jana Jiřího²⁾ v bitvě u Nového Jičína a postupně pak obsazovali Moravu. Právě císař Ferdinand II. poslal na Moravu vojsko svého vojevůdce Buquoye³⁾, kterému velel španělský vojevůdce don Vilém Verduga; tehdy byli obyvatelé krutě postiženi plénem jak stavovských, tak i císařských. To vše se ovšem událo v roce 1621. Nejpravděpodobněji se tak jeví pojmenování podle majitele pozemku.

Ing. Bořivoj Teichmann

Poznámky

1) Felix Georg Jaschke (24.4.1756-20.11.1831) - obchodník se sukem a lidový kronikář, sepsal 22 svazků, kde popisoval krajinu Kravařska, jednotlivé obce, pamětihodnosti a zaznamenával život zdejších obyvatel, žil ve Fulneku v právovárečném domě na náměstí.

2) markrabě Jan Jiří z Hohenzollern (1585-1656), krnovský kníže a vrchní velitel vojsk poraženého zimního krále Bedřicha Falckého na Moravě a ve Slezsku. Vypálil 24. července 1621 Nový Jičín a po prohrané bitvě o dva dny později odtáhl do Uher.

3) Buquoy de Longueval Karel Bonaventura, baron de Vaux (1571-1621), maršál, od r. 1618 velitel císařské armády, padl při obléhání Nových Zámků. Příště se k Bannerově studánce vrátíme.

Suchohříby Poodří II.

V této kapitole se budeme zabývat dvěma druhy suchohřibů. Jsou si velice podobné a pro praktické houbaře asi nebude snadné je od sebe rozlišit. Od suchohřibů z minulé části příspěvku je charakterizuje zejména střední velikost plodnice a nerozpraskávající pokožka klobouku. Co se týče vybarvení mohou mít oba druhy pokožku klobouku v odstínech žluté, olivové, šedé, hnědé až červenohnědé. Oba rostou v lesích listnatých, smíšených i jehličnatých i pod jednotlivými stromy. Jejich dužnina může, ale nemusí oxidovat slabě modrozeleně. Reakce je znáta zejména v rourkách. Tyto druhy jsou skutečným oříškem pro mykology. Mnozí v nich vidí více druhů, a tak se v některých publikacích můžeme dočíst například o suchohřibu vlnatém - *Boletus lanatus* (který se dá chápat jako formu suchohřibu plstnatého). Je pravda, že oba druhy tvoří mnoho forem a variet, nicméně nejsme zatím přesvědčeni, že by se mohlo jednat o jiné druhy. Zkrátka je třeba tyto relativně běžné druhy stále více sledovat a získávat nové informace.

Hřib hnědočervený - *Xerocomus ferrugineus*

Hřib hnědočervený tvoří středně velké plodnice.

Hřib hnědočervený - *Boletus ferrugineus*

Klobouk dosahuje šířky až 12 cm. Pokožka je v mládí sametová a je vybarvena v odstínech hnědé, červenohnědé, jindy je hnědošedá, rezavá, hnědo-oranžová, šedá, šedoolivová, šedočerná. Póry jsou hranaté, více či méně živě žluté, po otlaceni mohou jemně modrat. Třeň je v horní části většinou žlutý, níže okrově

žlutý a při bázi hnědavý. Často bývá zdoben hnědavými či mědově zbarvenými vločkami. V horní části se může vyskytnout takzvaná "pseudosíťka" (nepravá síťka vytvořena spojeným rýhováním) nebo rýhování. Dužnina je bílá, bělavá, vzácně slabounce nažloutlá, na vzduchu neměnná. V rourkách někdy slabě modrozelená, dole při bázi načervenalá. Bílá či bělavá dužnina je jedním z nejdůležitějších znaků při rozlišení od následujícího druhu, ten ji má nažloutlou nebo žlutou. Chutná příjemně, voní nevýrazně a u velmi čerstvých plodnic jodově. Vyhovují mu nejlépe slabě kyselé půdy, mykorhizu tvoří s duby, lípami, buky, břízami a smrkem. V Poodří vyrůstá na několika lokalitách pod duby a lípami. Můžeme jej zaměnit s podobným suchohřibem plstnatým (*Boletus subtomentosus*), který jak už bylo naznačeno se liší nažloutlou či žlutou dužninou, dále i reakcí se čpavkem. O jeho výskytu jinde v ČR zatím moc nevíme, právě pro záměny se suchohřibem plstnatým. Nepředpokládáme však, že by byl příliš vzácný.

Suchohřib plstnatý - *Boletus subtomentosus*

Středně velké plodnice suchohřibu plstnatého mají až 12 cm široký klobouk. Pokožka klobouku je v mládí sametová, později olysává, ale je vždy suchá. Jen velmi vzácně rozpraskává. Je žlutě olivová, šedoolivová, žlutohnědá, bledě bronzová, čistě hnědá nebo tmavohnědá, jindy s odstíny žluté, později hnědočervená, narůžovělá. Rourky jsou žluté, později

olivové. Póry stejně zbarvené, lehce modrající nebo neměnné, hranaté. Válcovitý nebo mírně napuchlý

Suchohřib plstnatý - Boletus subtomentosus

třeň bývá na bázi ztenčený, žlutý až žlutavý, hnědavý, zdoben hnědými rezavými až hnědočervenými šupinkami. V horní části se vzácně může objevit jakási pseudosíťka - žebrování. Dužnina je nažloutlá, žlutavá až citrónově žlutá, v bázi narůžovělá. Je neměnná nebo slabě modrající. Chutná příjemně a voní nevýrazně. V Poodří je běžný, roste na mnoha lokalitách, mykorhizu zde tvoří s duby a lípami. Zdá se, že je častější než předchozí druh.

Michal Graca, Vít Balner

Zajímavé rostliny z území horní Odry

Plavuň pučivá - *Lycopodium annotinum* L.

Z mála početných zástupců čeledi plavuňovitých (*Lycopodiaceae*) je tento subboreální druh zařazený v příloze vyhlášky č. 395/92 Sb. ke zvláště chráněným a ohroženým taxonům a rovněž i ve stejné kategorii ohrožení (C3) nové verze Červeného seznamu květeny ČR (Holub a Procházka 2000). Důvodem je patrně nejen celkově vzácnější výskyt, ale především zřetelnější ekologická vazba na jehličnaté lesy horských oblastí ČR, v nichž má plavuň pučivá hlavní těžiště rozšíření.

Od příbuzného druhu plavuně vidlačky (*Lycopodium clavatum* L.) s širší mozaikou rozmanitých stanovišť a s četnějším výskytem zvláště na kyselých půdách pastvin, smilkových luk nebo prosvětlených jehličnatých lesů od nízkých poloh až po subalpínský vegetační stupeň lze oba tyto nejznámější druhy plavuní spolehlivě rozlišit především podle některých odlišných morfologických znaků. Vedle těch společných - kořenující rozvětvené a plazivé lodyhy - má plavuň pučivá čárkovité listy bez koncového chlupu jen řídce uspořádané podél lodyhy a výtrusné klasy přisedlé na koncových větvích, zatímco plavuň vidlačka má čárkovitě kopinaté listy hustě uspořádané podél lodyhy zakončené dlouhým chlupem a výtrusné

klasy vyrůstající na stopkách (Hejný a Slavík 1988:194).

Přestože lze předpokládat těžiště výskytu plavuně pučivé ve fytogeograficky vymezených přilehlých horských oblastech Českého oreofytika Hrubého Jeseníku (97) a jen v okolí Slunečné maloplošného území Nízkého Jeseníku (98) - (cf. Skalický 1988), může být tento chráněný druh považován za horský prvek s demontánní tendencí osídlovat klimaticky i ekologicky obdobná stanoviště stinných a vlhkých jehličnatých lesů v širším území Českého mezofytika Jesenického podhůří (75), v němž se nalézá i zájmové území horní Odry. Dokládá to řada starých literárních údajů z geomorfologicky vymezeného území Nízkého Jeseníku a Oderských vrchů zahrnutých v práci Duda a kol. (1990:141-142). Vlastní nálezy autorů jsou soustředěny nejen do pramenné oblasti Odry, jejího horního toku a četných přítoků, ale i východněji situovaných okrajových částí, zejména v zaklesnutých údolích, např. Čermné a Setiny. Z konkrétních lokalit vztahujících se na horní Odru lze např. uvést: Kozlov, pramen Odry (Šula a Duda 1974:60), Olejovice, Plazské vrchy, 550 m; Potštát - Boškov, údolí mezi sklárnou a myslivnou U zeleného kříže, 590 m; Staré Oldřůvky, údolí Odry u Staroldřůvského Mlýna, 420 m (Duda a kol. 1990:141-142). V širším území Nízkého

Jeseníku mají další izolované nálezy patrně jen dočasný, resp. přechodný výskyt ovlivněný lokálními stanovištními a zvláště mikroklimatickými podmínkami (zaříznutá stinná údolí, inverzní polohy, severně exponované svahy apod.). Patřila k nim i mimořádně bohatá populace zachycená v letech 1967 a 1969 na severních svazích erozní rýhy levého přítoku Suché, situované sz. od obce Spálov v okolí tzv. Petrovy skály (Sedláčková 1973:61). Podle ústního sdělení p. Sobka již v 80-tých letech došlo k odlesnění protilehlých svahů údolí a později k odlesnění a vytěžení porostů převažujících bučin v okolí samotné lokality. Po ověření nově vzniklého stanoviště prosvětlené lesní paseky i přilehlých lesních porostů v r. 2002 je zřejmé, že chráněný druh zcela podlehl pronikavým stanovištním změnám, a na této lokalitě vyhynul. Podobně nová ověření starších a více méně izolovaných údajů z Jesenického podhůří vyžadují i další dříve uváděné údaje. Je to např. nepříliš početná populace ze spodní části levého přítoku Černé (s ústím pod Lichtblauovým Mlýnem) nedaleko Kamenky (Sedláčková 1973:62, Duda a kol. 1990:142), stejně tak údaj autorů (Šula a Duda 1974:63): "na okraji lesa mezi Starooldřůvským Mlýnem a silnicí spojující Rudoltovice s Podlesím", případně i další údaje z údolí Setiny a Studnice (cf. Duda a kol. 1990).

S ohledem na probíhající změny přírodního prostředí

zájmového území horní Odry, které se dotýkají lesnického hospodaření, zvláště těžby a obnovy lesních porostů, předkládám údaje lokalit plavuně pučivé zachycené z období let 1987-1998, z nichž mnohé potvrzují již dříve uváděné literární údaje: Nová Ves nad Odrou, okraj lesa při silnici I km j. od bývalé obce, 1987; pravý břeh Smolenského potoka nad spodním rybníkem cca 3,5 km od bývalé obce, 1987; Heřmánky, levý břeh Plazského potoka cca 1 km zjz. od bývalé obce, 1987; Potštát, Zelený kříž, lesní silnička sv. od bývalé hájenky v pramenné oblasti Plazského potoka, 1990; Vojnovice, Oderský vrch (583), smrkový les na horním toku levostranné erozní rýhy Odry, cca 1,3 km sv. od kóty 583, 1991; Nová Ves nad Odrou, pravý přítok Smolenského potoka cca 1,5 km z. od kóty 619,5, levý břeh, 1998.

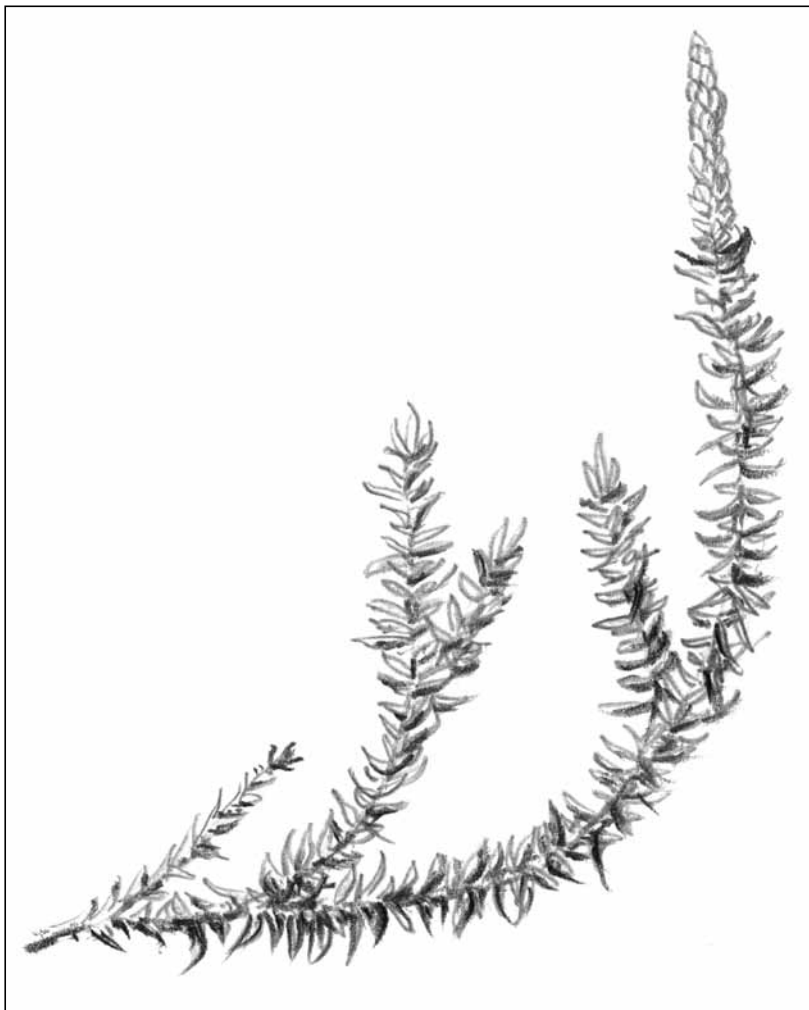
Relativní četnost výskytu plavuně pučivé v pramenné oblasti Odry, kde v mikroklimaticky chladném okrsku rostou v porostech obdobných klimaxovým smrčínám (*Calamagrostio villosae-Piceetum*) i další horské a diagnostické druhy, např. vranec jedlový (*Huperzia selago*), žebrovice různolistá (*Blechnum spicant*), sedmikvítek evropský (*Trientalis europaea*), pérnatec horský (*Lastrea limbosperma*), třtina chloupkatá (*Calamagrostis villosa*), naznačuje možnou enklávu horské vegetace s přechodným postavením mezi horskými acidofilními bučinami (*Luzulo-Fagion*) a klimaxovými smrčínami (*Piceion excelsae*).

Literatura:

- Duda J. a kol. (1990): Horské druhy v květeně Nížkého Jeseníku a přilehlých území. -Čas. Slez. Muz. Opava, sér. A, 39:133-146.
- Hejný S. a Slavík B. eds. (1988): Květena České socialistické republiky. - Academia, Praha.
- Holub J. a Procházka F. (2000): Červený seznam cévnatých rostlin České republiky (stav v roce 2000). -Preslia, Praha, 72:187-230.
- Moravec J. a kol. (1995): Rostlinná společenstva České republiky a jejich ohrožení. - Severočes. Přír., Litoměřice.
- Sedláčková M. (1969): Zajímavé botanické nálezy z jihovýchodních svahů Oderských vrchů v povodí Odry. -Čas. Slez. Muz. Opava, sér. A, 18:81-96.
- Sedláčková M. (1973): Chráněné druhy plavuní v Oderských vrších. -Vlastiv. Sborn. Okresu Nový Jičín, 13:58-62.
- Skalický V. (1988): Regionálně fyto geografické členění. -In: Hejný S. a Slavík B. eds. Květena České socialistické republiky, 1:103-121, Academia, Praha.
- Šula B. a Duda J. (1974): Květena při horním toku řeky Odry. -Vlastiv. Sborn. Okresu Nový Jičín, 14:60-65.

Marie Sedláčková,

Okresní vlastivědné muzeum v Novém Jičíně

Velevrub tupý

Nápadnými zástupci rozsáhlého živočišného kmene měkkýšů jsou velcí mlži, kteří jsou řazeni do řádu Unionoida. Patří zde perlorodka říční (*Margaritifera margaritifera*), kterou však v Poodří nenajdeme a dále velevrubi a škeble. Velevrubi se obecně liší od škeblí pevnější, masivnější ulitou a přítomností zámkových zubů a lišt. Všechny tři druhy vyskytující se na území české republiky žijí i v Poodří - je to zdaleka nejhojnější velevrub malířský (*Unio pictorum*); mnohem méně lze spatřit velevruba nadmutého (*Unio tumidus*) a z pohledu evropského je nejvzácnější velevrub tupý (*Unio crassus*). Velevrubi obývají vodní toky, náhony, někdy i větší meliorační kanály, tůně a rybníky. Podobně jako i u ostatních velkých mlžů jsou odděleného pohlaví, spermie uvolněné do vody jsou nasáty samicí a v jejím těle dochází k oplodnění a vyvíjí se z nich larva zvaná glochidium. V létě samice vypouští do vody velké množství těchto larev, které se pak vyvíjejí v žaberních lupenech ryb. Hostiteli glochidií jsou např. střevele potoční, plotice, lín, jelec tloušť, perlín ostrobřichý, okoun říční, hrouzek obecný a další. Po určité době (obvykle několik týdnů) rybu opouštějí a vyvíjejí se dále samostatně. Délka jejich života se pohybuje mezi 5 - 15 lety, u v. tupého

Velevrub malířský (nahore), velevrub tupý (dole).

jsou však známé i případy věku kolem 50 let. Všichni se živí planktonem tvořeným hlavně řasami a prvoky, který filtrují z vody.

Zastavme se krátce u posledně jmenovaného velevruba tupého. Délka misek se u dospělých jedinců pohybuje mezi 50-70 mm, výška je 30-40 mm a tloušťka 25-35 mm. V. tupý je vázán na tekoucí vody od podhůří až do nížin. V průběhu 20. století tento dříve u nás snad nejhojnější velevrub téměř vyhynul. Důvodů je několik - znečištění toků, regulace řek a potoků a budování přehrad, stupňů a hrází. Podobně jako u nás tomu bylo i jinde v Evropě, a tak není divu, že byl v. tupý zařazen mezi druhy sledované v rámci

Velevrub tupý.

soustavy NATURA 2000 (směrnice o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin). A nejen to, známá mezinárodní organizace WWF International - Světový fond na ochranu přírody zařadil v. tupého mezi deset neohroženějších druhů živočichů a rostlin na území Evropské unie. Podle současných výzkumů prováděných v posledních letech L. Beranem v. tupý žije na severní Moravě pouze v Odře v CHKO Poodří (dále pak např. v Dyji a Kyjovce, Veličce, Nežárce, Javorce v okr. Hradec Králové, Blanici a jinde). V případě CHKO Poodří jde pravděpodobně rozptýlenou populaci s dostatečně neznámou velikostí. Známou a dosti významnou lokalitou je náhon v Jakubčovicích nad Odrou. Při posledním průzkumu zde však nebyly nalezeni žádní živí jedinci a je tak otázkou, zda populace ještě přežívá (bude nutno provést opakované šetření). Výskyt nelze samozřejmě vyloučit i jinde, např. v horní části povodí Odry. Uvítáme proto jakoukoliv bližší informaci o jeho nálezu.

Radim Jarošek

Literatura:

- Beran L. (1998): Vodní měkkýši ČR, Metodika Českého svazu ochránců přírody č. 17, Vlašim
 Beran L. (1999): Vodní měkkýši CHKO Poodří (Česká republika). Časopis Slezského muzea Opava (A), 48:65-71
 Beran L. (2000): Velevrub tupý (*Unio crassus*), Ochrana přírody 55: 208-209
 Pflieger V. (1988): Měkkýši, Artia
 Plesník J. (2001): WWF International určil deset neohroženějších druhů Evropské unie, Ochrana přírody 56: 22-24

Antonín Siuda...a další básně věnované přírodě Poodří

Literárně tvořil Antonín Siuda od mládí. V próze či básních vyjadřoval nejen své vnitřní pocity, naděje, zklamání, ale také názor na společenskou situaci, politický vývoj. O inspiraci nebyla nouze, vždy bylo o čem psát a Antonín Siuda psal.

Čas neúprosně plyne, vše je v neustálém pohybu "PANTA RHEI". Člověk však, aby si někdy srovnal myšlenky, potřebuje čas k přemýšlení, klid a pohodu.

V posledních letech hodně lidí chodí do Poodří. Za odpočinkem, za poznáním nebo jen tak na procházku. Krajina leží v bezprostřední blízkosti Ostravy a ve všech svých ročních obdobích má co nabídnout. Její zvláštní krása již inspirovala Lydii Romanskou, která napsala první sbírku Odrou křestná, nebo Slávka Lidmilu, který na vybrané verše jmenované sbírky složil Malou kantátu pro velkou řeku. Řeka, rybníky, les inspirovaly i Štěpána Neuwirtha pro napsání básnické prózy Vyznání krajiny, či malíře Ludvíka Kunce. Příroda Poodří se stala i inspirací pro Antonína Siudu. Z mnoha básní, které věnoval této krajině, jsem pro tentokrát vybrala další.

Vladislava Hamplová

Antonín Siuda

Zádumčivá řeka

*Pokaždé koncem zimy bývá
opuštěná a zádumčivá -
děravé, těžké duchny sněhu
setřásá ze svých strmých břehů.*

*V podvečer teskné zpěvy kosí,
všechno už myslí na návrat.
Meandrům šeptá řeka cosi
a z čisté vody stoupá chlad.*

Už se nepospíchá

*Bolestně němý každého rána.
Já pijan barev a ticha
vyhlížím slunce na obzoru.
Přišel podzim, už se nepospíchá.*

*Tanečky listů dolů k zemi,
hry dlouhých stínů nevšední.
Sedám pod svými jabloněmi
užasle němý den po dni.*

*Podzim se rozdává jak chudí na pouti.
Dokud je v kapse groš, hýří se bez míry.
Že nouze vrátí se, nikoho nermoutí.
Užít si naplno, byť jenom na chvíli.*

Osídlení Oderské kotliny

Strategickou osou v migraci zvěře, a od toho odvislou migrací lidí, byla odjakživa Moravská brána. Jedná se o tektonickou sníženinu SV-JZ směru, plynule navazující na hornomoravský úval (v JZ části) a Ostravskou pánev (v SV části). Za migrující zvěří se v době poledové vydávali lovci, aby zabezpečili masem a kůžemi zdárný vývoj své tlupy. Od loveckého způsobu života však člověk přešel k zemědělství a začal se usazovat na nejurodnějších místech kraje. Vlivem poznání a výroby zemědělských nástrojů lidí přibývalo, a proto začali vyhledávat další vhodná místa pro život. A tak začali putovat. Jejich cesty vedly po starých zvířecích trasách. Museli tak zákonitě procházet Moravskou bránou. Poněvadž lidé začali divokou zvěř zatlačovat do okolních hvozdů, musela si zvěř vytvořit nové migrační trasy. Následně i ty byly používány lidmi. Nejprve k lovu a později ke směnnému obchodu. Tak vznikla proslulá Jantarová stezka. Později, když začal les řídnout, vzniklo další propojení a rozvětvení stezek. Svědčí o tom kostěné, kamenné a bronzové nástroje nalezené právě u nás v údolí řeky Odry. Příkladem jsou: nález parohové palice u Heřmánek (František Šustek, Spálov č. 21), kamenné škrabadlo a šipka krnovskostramberského typu z Mlýnského údolí, pazourkový hrot nalezený u Vlkovic, bronzová šipka ze Švédské skály, bronzová sekera z lokality Vyhnanov a olovené přesleny z lokality Mlýnské údolí a pod kafilérií u Mankovic. Údolím Oderské kotliny prošli zřejmě také Keltové a pravděpodobně i Germáni.

Natrvalo se lidé v Oderské kotlině začali zabydlovat pravděpodobně až začátkem 11. století. V těch dobách kníže Oldřich společně se synem Břetislavem osvobodili Moravu od nadvlády Poláků. Vytlačili je zhruba na úroveň řeky Odry. Poněvadž byli Poláci obávaným rivalem, nechal kníže Břetislav zbudovat někdy ve 20. letech 11. století obranou linii z hradisek a stráží. Patřily mezi ně Starý Jičín, Stráž u Vysoké, Lučická stráž, Železná brána, Trnovec, Radíčko, Babí Hrádky (Milíkov), Švédská skála, Hradiště nad Odrou u Spálova, Stráž u Spálova a zřejmě další stráže v dané linii. Takto vytvořená obrana byla velmi náročná na udržování. Proto bylo v příhodných místech zřízeno řídké osídlení, které představovalo hospodářské dvory. Ty se posléze začaly rozrůstat ve vesnice. Svědčí o tom velmi starý název Česká Ves v závěru dnešní Nadační ulice v Odrách. Osídlení této vsi vytvářelo podhradí menší dřevěné pevnosti Babí Hrádky na hřbetu Dobešovského kopce. Ústředí České Vsi mohlo ležet v prostoru dnešního hřbitova a ves se pravděpodobně táhla až ke středu dnešního města. Vojenská družina pak obývala pravděpodobně vyústění Mlýnského údolí. Další vývoj osídlení Oderské kotliny zřejmě ovlivnil odvážný Břetislavův výboj do Polska v roce 1039. Českému knížeti se povedlo dobýt tehdejší polské ústředí Hnězdno a odvézt odtud ostatky Svatého Vojtěcha. Do Čech

se čeští bojovníci vraceli obtěžkáni skvosty a drahocennostmi. Přivezli s sebou také spousty zajatců, které nyní po přijetí přísnějších církevních pravidel bylo obtížné prodat jako otroky, poněvadž zajatci byli křesťané. Proto valnou část zajatých usídlil na vhodných místech, zpravidla v pohraničí. Tím místem na pohraničí mohl být náš Vyhnanov. Jednalo se o dřevěné město či vesnici postavenou na kůlech, která byla položena pod Pohořským kopcem na polích v okolí dnešní čistíčky odpadních vod. A protože osídlenci byli vyhnanci, bylo nové osídlení nazváno pravděpodobně Vyhnanov. Tato skutečnost nám napovídá, že v té době již muselo existovat v Oderské kotlině jiné původní osídlení. Tím byla pravděpodobně Česká Ves. Právě tyto Češi dali Vyhnanovu jeho název. První písemné zprávy o něm máme až z období před jeho zánikem. Jedná se o darovací akt Přemysla, markraběte moravského, z roku 1234. Jmenované město Vyhnanov věnuje jako zvláštní milost nově budovanému klášteru v Tišnově. Znovu je pak Vyhnanov jmenován v roce 1238 potvrzením krále Václava I. Pak již o něm není dalších zpráv. Byl zřejmě zničen vpádem Tatarů v roce 1241 a Kumánů v roce 1253. Jaký osud stihl jeho obyvatele, nevíme. Snad se jim povedlo najít útočiště na starém opevnění Babí Hrádky, které nechal renovovat kastelán Milík z Hradce (nad Moravicí). O tuhém boji svědčí sbírka železných nástrojů, zbraní, či dobového vybavení, nalezená v průběhu let 2001 - 2002 bratry Květoslavem a Karlem Witschovými. Lze předpokládat, že po zachycení prvního náporu Tatarů odešli obránci Babí Hrádků (Milíkova) do vnitrozemí a zachránili si tak životy. Tento předpoklad podporuje fakt, že nebyly doposud nalezeny hroby padlých z těchto bojů. Po odchodu Tatarů a nájzdech Kumánů bylo osídlení Oderské kotliny záhy obnoveno. Svědčí o tom nálezy keramických střepů ze 13. století s plynulým přechodem z tuhovaného na netuhovaný materiál. Bohužel z lokality Vyhnanov nelze toto doposud potvrdit, poněvadž jeho trosky spočívají pod 2 - 3 metrovým náplavem řeky Odry. To, že leží tak hluboko, prozradil výkop plynovodu provedený na přelomu 80. a 90. let 20. století. Byl zde nalezen ohořelý, dřevěný, pravděpodobně roubený objekt, zhroutený do vodorovné polohy, o který archeologie doposud neprojevila žádný zájem. Amatérskými průzkumy byly také nalezeny dva mostní nájezdy na levém břehu řeky Odry, vzdálené pouhých 50 metrů od sebe. Tato skutečnost vypovídá o neledajakém významu tehdejšího osídlení Vyhnanov. Nové osídlení Oderské kotliny proběhlo někdy v druhé polovině 13. století za krále Přemysla Otakara II., který podporoval zakládání německých kolonizačních měst na zeleném drnu. Přímé důkazy o tom, že se tak stalo, chybí, poněvadž zakládající listina města Odry byla ztracena. Podpůrné důkazy, že tomu tak bylo, však zůstaly. Je to zejména informace, že Odry byly založeny dle glubčického práva. Dále

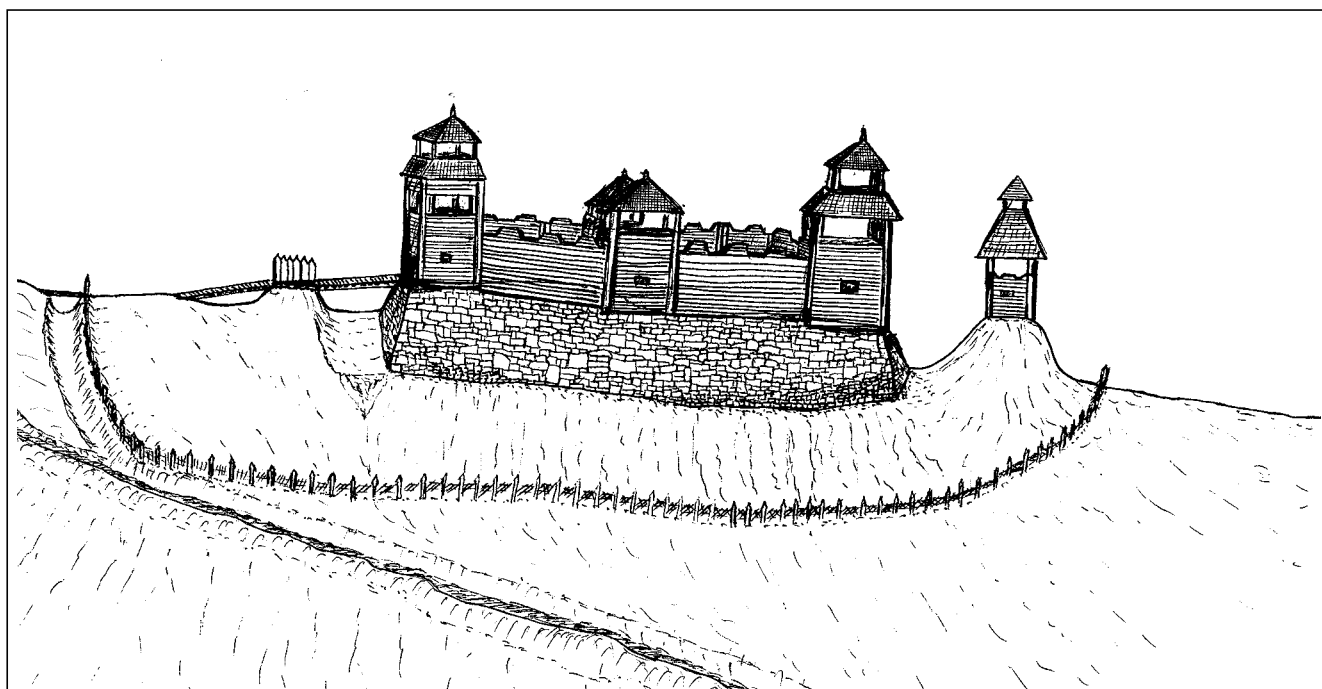
nesou stavební prvky časně gotického města. A co je důležité - keramika nalezená v Odrách nese plynulé typologické znaky charakteristické pro celé 13. století. Zajímavým aspektem je výběr lokality pro nově budované město. Zřejmě zde hrála velkou roli sama řeka Odry, protože svými prudkými povodněmi ohrožovala předešlé osídlení Vyhnanov. Proto po zkušenostech s tak nestálým tokem bylo město postaveno na náplavové terase na pravém břehu řeky Odry. Svou úlohu zřejmě sehrála i blízkost opevnění Milíkova (dříve Babích Hrádků), kde mohli obyvatelé města najít útočiště. Vždyť oblast Oderska ležela stále v pohraničí, a tak byla potenciálně ohrožena z Polska. Jako příklad nám může posloužit město Nový Jičín, jehož obyvatelé také hledali útočiště ve zdech hradu Starý Jičín. Město Odry bylo poprvé jmenováno až v roce 1364 jako významné zeměpanské sídlo s hradem, kostelem a hrazeným městem. Od těch dob byla Oderská kotlina natrvalo osídlena a jsou o něm zprávy stále častější. Bylo by záhodno zmínit se i o prvních pánech na Odersku. Podle informací z Rollederovy kroniky k roku 1241 byl prvním aspirantem na zeměpána této oblasti kastelán Milík z Hradce (nad Moravicí). Zřejmě ne náhodou nechal opevnit starou pevnůstku Babí Hrádky (později Mikíkov) na výběžku Dobešovského kopce. Cílem zbudování opevnění nebylo Tatary zastavit, nýbrž ochránit obyvatele České Vsi a Vyhnanova. Zřejmě cítil potřebu se o své lidi postarat, protože mu přinášeli zisk. Byl však jmenován do funkce komořího v Olomouci, čímž skončil jeho vliv v oblasti Vyhnanova. O dalším téměř stoletém období nemáme žádných písemných zpráv. Pouze podprůměrné informace nám podávají nálezy z odvalu trosek bývalého oderského zámku (dřívějšího zeměpanského hradu). Byla zde nalezena keramika z druhé poloviny 13. století (bez tuhy) a železný čakan

(sekera) z téhož období. To by nasvědčovalo, že ve druhé polovině 13. století zde již mohl existovat nějaký obranný objekt. V místních pověstech se vypráví, že oderský hrad měli zbudovat templáři - řád Johanitů. Jako indicie by mohl posloužit starý název zahrad na levém břehu řeky Odry, v prostoru ulice Křížová a Stará - Johaniten Garden.

První písemně jmenovaný zeměpán byl Zbyněk z Tvorkova. Jemu byl dán v roce 1346 dvůr a ves Odry do dědictví opavským knížetem Mikulášem. V roce 1350 získal Odry Štěpán ze Šternberka. Tehdy byla ves povýšena na město, které se stalo centrem panství spolu s 11 vesnicemi. Dal zde vybudovat pevný hrad a zastával také úřad zemského hejtmána Moravy. Rodu Šternberků patřily Odry až do roku 1446. Za dobu jejich panování se město Odry stalo jedním z nejvýznamnějších měst v dané oblasti.

Mělo v těch dobách hlavně strategický a obchodní význam, protože leželo na obchodní stezce zvané Vojenská cesta. Ta spojovala město Hranice na Moravě se starobylym Hradcem nad Moravicí, který v dobách hradské správy plnil funkci pohraniční pevnosti a poté se stal střediskem hradské správy. I když bylo Odersko dosídleno za německé kolonizace, vliv tohoto etnika slábl stálým střídáním české šlechty. Německý živel začal převládat až v dobách pobělohorských, kdy bylo panstvo pouze německé. Tento vliv na Odersku pominul až po II. světové válce odsunem německého obyvatelstva. Poslední zbytky původního etnika se dochovaly v malé enklávě na Spálovsku. Nyní jsou Odry téměř české. Vstupem České republiky do EU se možná národnostní poměry opět změní. Podstatné pro nás však bude, že národnostní poměry povedou k většímu porozumění mezi lidmi celé Evropy.

Květoslav Wiltsch

Babí Hrádky - možná podoba strážního objektu z 11. století podle dochovaných zemních tvarů a dobových zvyklostí (kresba: autor)

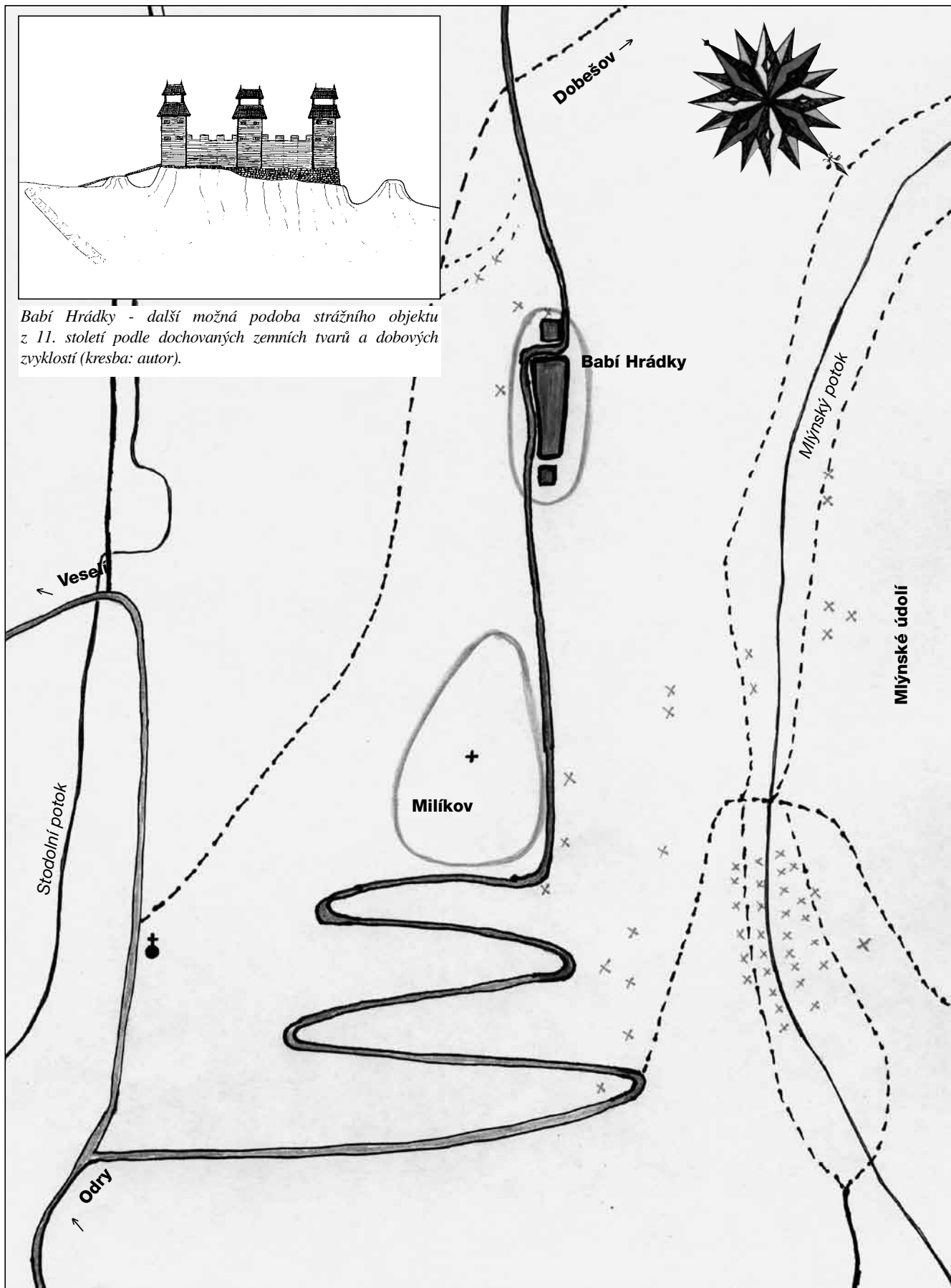
Popis lokalit

- 1 - Lučická Stráž** - vrcholek s vysokou strážní věží, která byla součástí Břetislavova obranného systému
- 2 - Železná brána** - opevněný celní objekt s vojenskou posádkou, který byl hlavním bodem Břetislavova obranného systému
- 3 - Radíčko** - úzká proláklina v údolí Hradečného potoka, vhodná pro tvorbu záseků, která byla bojovými sruby. Toto zařízení patřilo do Břetislavova obranného systému
- 4 - Trnovec** - opevněné strážišťe opatřené vysokou věží, patřící k Břetislavovu obrannému systému z počátku 11.století
- 5 - Babí Hrádky** - větší strážní objekt, skládající se ze dvou nebo tří bojových věží, doplněný palisádami, vybudovaný na začátku 11.století, jež byl součástí Břetislavova obranného systému
- 6 - Milíkov** - ostrožna, ležící 100 m pod bývalými Babími Hrádky, opevněná proti vpádu Tatarů (r. 1241) palisádami a bojovými věžemi
- 7 - 3 meze** - pole s návrším, na němž se nacházejí nálezy z období tatarského vpádu
- 8 - Švédská skála** - skalnatý ostroh nad řekou Odrou a vyústěním Bráhlého potoka. Zde ležel předsunutý strážní objekt nedalekého Hradiště u Spálova, které bylo součástí Břetislavova obranného systému z počátku 11.století. Byla zde také nalezena neolitická šipka z bronzu
- 9 - Hradiště u Spálova** - opevněný objekt Břetislavova obranného systému ze začátku 11. století
- 10 - Vyhananov** - dřevěné město nebo vesnice připomínaná r.1234. Po vpádu Tatarů a Kumánů zaniklo. Zřejmě mělo význam obchodní stanice mezi Opavou a Hranicemi na Moravě
- 11 - Vojenská cesta** - pomístní historický název středověké válečné stezky, vedoucí z Hranic na Moravě do Hradce u Opavy. Snad byla použita Břetislavem v r.1039 při dobývání Hradce a dalším vpádu do Polska.
- 12 - Mlýnské údolí** - středověká cesta, která v těchto místech byla strážena posádkou opevnění Babí Hrádky a v době tatarského vpádu z opevnění Milíkov. V údolí četné nálezy z období z počátku 11.století a z bojů s Tatyry v r.1241. V menší míře i z mladších období středověku, kdy tato cesta měla strategický význam.
- 13 - Stráž u Spálova** - místo s vysokou strážní věží Břetislavova obranného systému z počátku 11.století.

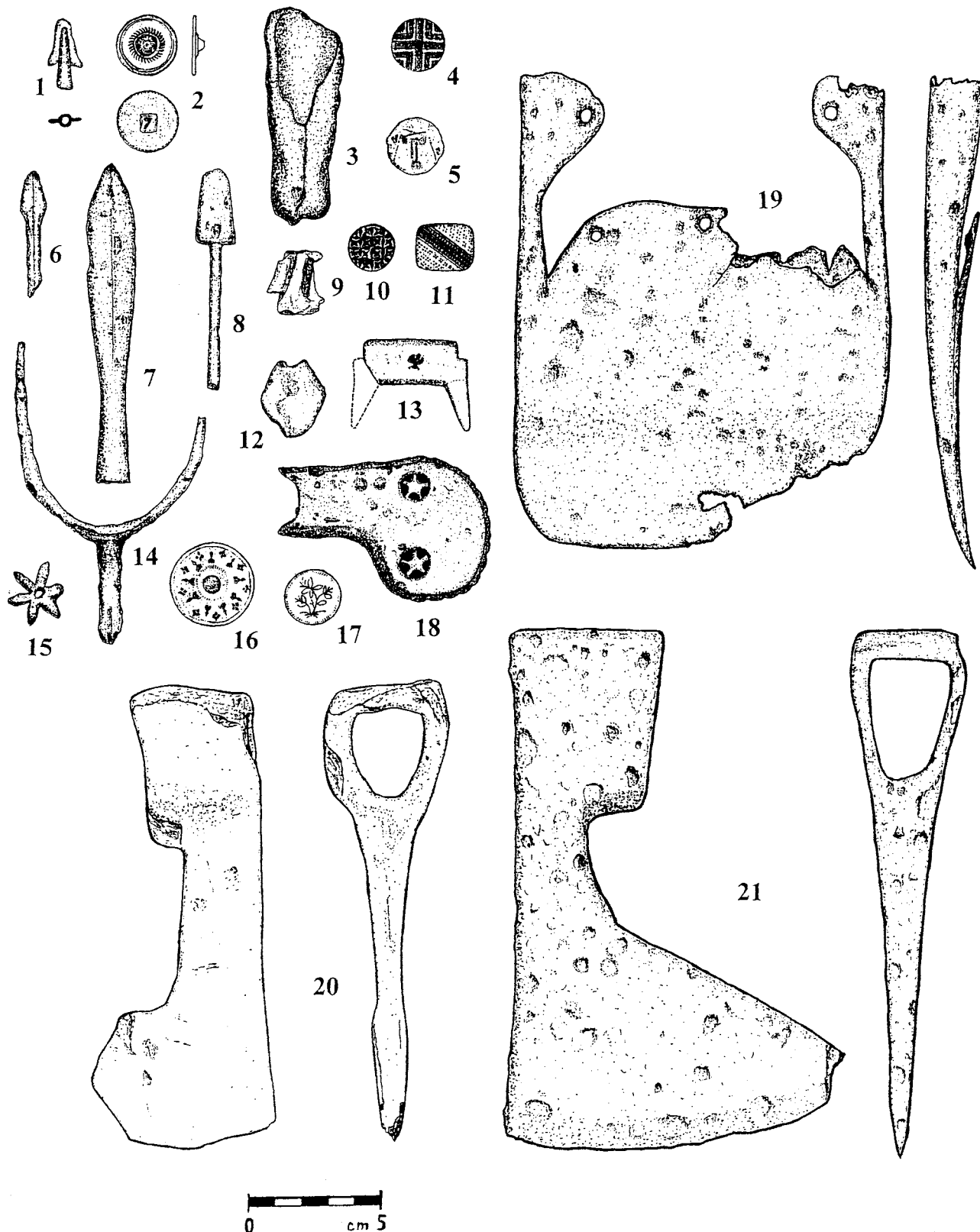
1. Bronzová šipka nalezená Radkem Winklerem a Kamilem Kašparem na Švédské skále. Pochází

Mapka Milíkova (Babích Hrádků) a Mlýnského údolí (vyznačení míst nálezů)

Výběr předmětů nalezených v letech 2001 a 2002 na území Oderska

Popis výběru předmětů nalezených v letech 2001 a 2002 na území Oderska

z mladší doby bronzové, kolem 1000 let před naším letopočtem

2. Cínová faléra nalezená u Nové Vsi (Kolonka). Pochází z roku 1241, kdy se naším územím prohnala horda tatarských válečníků.

3. Železná bodka kopí nalezená v téže lokalitě. Stejných předmětů užívali Keltové, Germáni i Slované. Proto je problematické, tento nález časově zařadit.

4. Měděný postříbřený knoflík s motivem rovnoramenného kříže. Pochází ze svahu pod bývalým opevněním Babí Hrádky. Pravděpodobně bychom jej mohli zařadit do první poloviny 11.století.

5. Stříbrná mince denárového typu. Reliéf téměř nezatelný. Možná se jedná o minci přeraženou a nebo pohřební. Průměr mince je 20 mm. Proto bychom minci mohli zařadit do první poloviny 11.století, před břetislavskou měnovou reformou. Po ní již měly denáry průměr okolo 16 mm. Místo nálezů Mlýnské údolí pod Milíkovem.

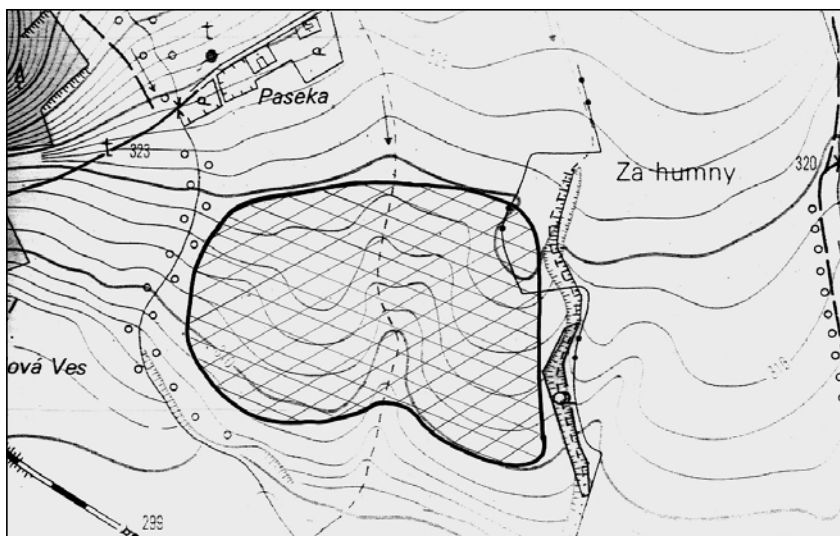
6. Malý hrot šípů s trojhranným průřezem, 11.století

7. Velký hrot šípů pro balistickou střelu s tulejkou a kosočtvercovým průřezem, pravděpodobně z tatarského vpádu z r.1241.

8. Klínový hrot s řapem. Pravděpodobně z roku 1241.

9. Příčka bronzové spony meče, asi z roku 1241.

10. Knoflík z období roku 1241 ze stříbrného kovu.

Lokalita 3 meze u Nové Vsi

11. Knoflík z období roku 1241 z pozlacené mědi.

12. Šupina ze středověkého brnění.

13. Bronzový štítek majitele (vlastníka) vojska, v jehož barvách voják bojoval.

14. Ostruha s dlouhým bodcem, která byla opatřena nanýťovaným hrotem neznámého tvaru. Nemohlo však jít o ozubené kolečko, poněvadž hrot byl přinýťován dvěma nýťy. Pochází pravděpodobně z období tatarského vpádu. Nalezena v Mlýnské údolí.

15. Ozubené kolečko z rytířské ostruhy. Pravděpodobně pochází až ze 14.století.

16. Koňská faléra (ozdoba řemenů) z bílého kovu s mongolským ornamentálním motivem. Pochází z období tatarského vpádu v roce 1241. Nalezena v Mlýnské údolí.

17. Tatarský knoflík z bílého kovu s čínským ornamentálním motivem. Pochází z tatarského vpádu v r.1241. Nalezen v Mlýnské údolí.

18. Rukojeť tatarské šavle s hvězdovitými otvory pro vsazení drahých kamenů, nebo zlatých ozdob. Ze zadní strany držadla vyčnívá bronzový úchyt pro připevnění ozdobných štrápů. Pochází z tatarského vpádu v r.1241. Nalezena v Mlýnské údolí.

19. Kování středověkého rýče nalezené v objektu Babích Hrádků. Dokládá stavební práce na obranném objektu budovaném proti tatarskému vpádu kolem roku 1241.

20. Sekera nalezená na odvalech bývalých o Oderského zámku (hradu). Pravděpodobně 13. století.

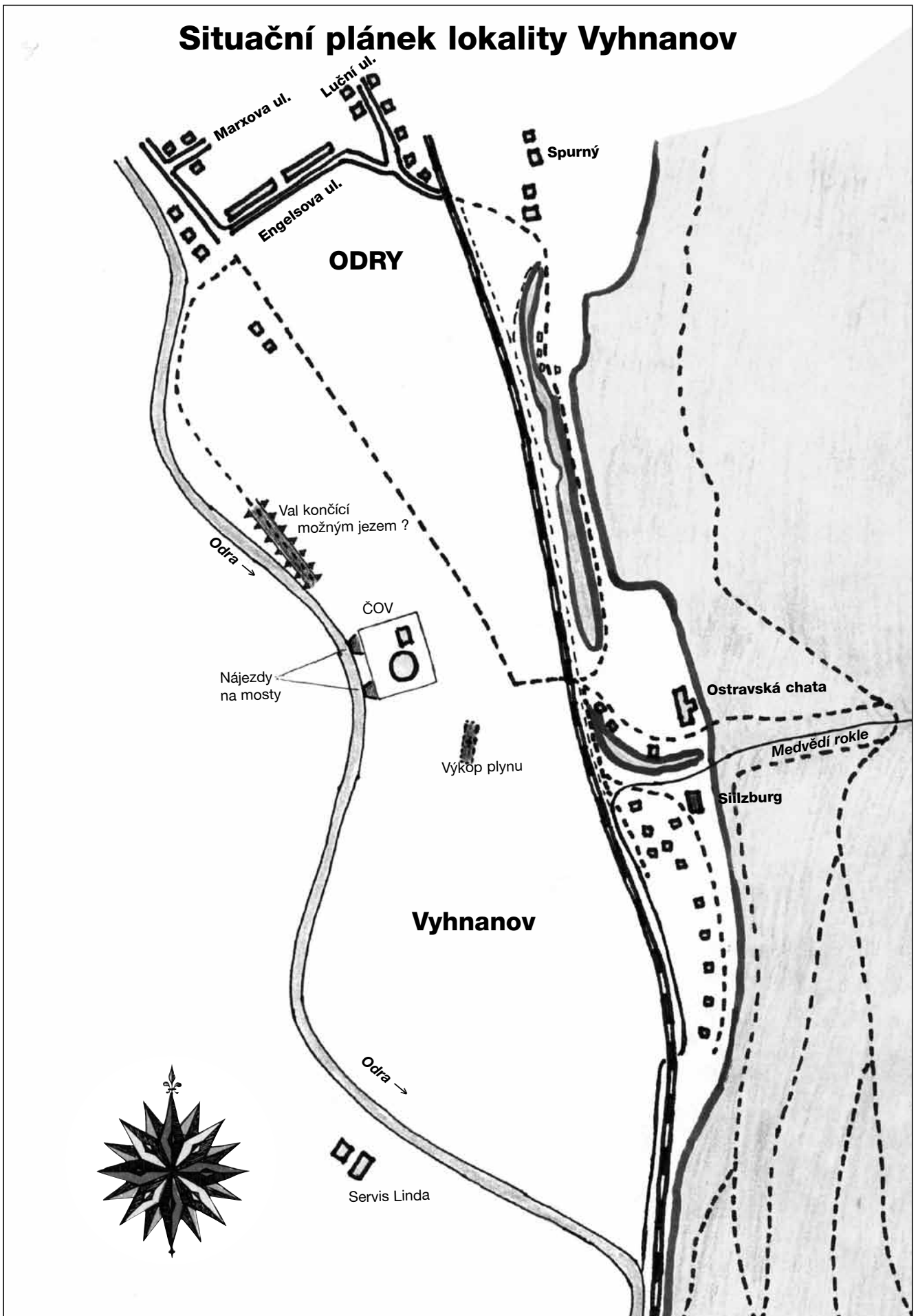
21. Sekera širočina nalezená na vrcholu Milíkova. Mohla by nasvědčovat budování obranného objektu před vpádem Tatarů v roce 1241.

Celkový náleзовý soubor bude poskytnut k odbornému hodnocení na specializovaném pracovišti v Opavě. Proto je pravděpodobné, že časové zařazení provedené amatérskými nálezci bude změněno.

Nicméně objevy provedené archeology amatéry dokládají dávné osídlení a pohnutou historii Oderska.

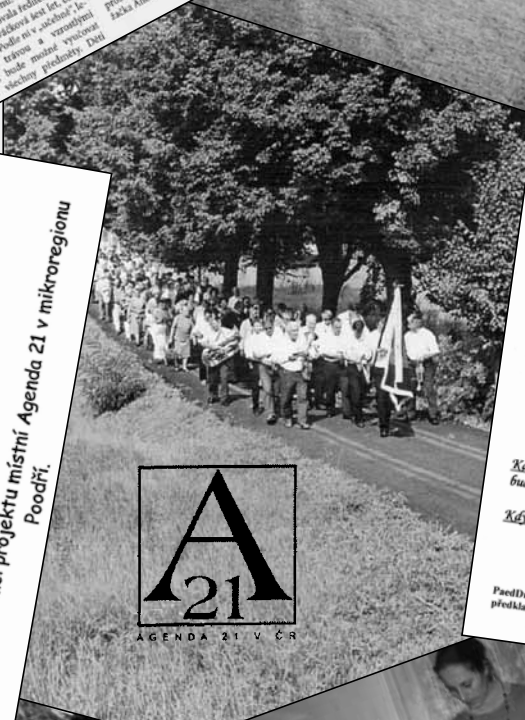
Situační plánek lokality Vyhnanov

A 21

"Uplatnění místní Agendy 21 v mikroregionu Poodří"

Veřejná prostranství v obci - jak dál?

Plánovací víkend v Jeseníku nad Odrou
19. - 20. 4. 2002.

Víte co připravuje skupina maminek na dopravním hřišti? Víte jak může vypadat brzy naše návěs? **Ještě ne?**

Přijďte na setkání do prostor kulturního domu v Jeseníku nad Odrou.

Budeme společně mluvit, plánovat, kreslit a vymýšlet, protože se říká:

„Víc hlav, víc dobrých nápadů“

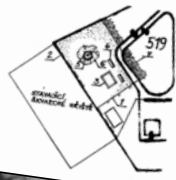
Setkání se koná v rámci projektu místní Agendy 21 v mikroregionu Poodří.

Máte nějaký nápad, jak změnit část naší zahrady, kterou využíváme vaším dětem?

Na pozemku, který je součástí naší školní zahrady, vybudujeme menší park s písčovitým a lavičkami. Celý prostor zkulturníme, např. opravíme zničený plot, zvětšíme plochu pro hry dětí, pozemky vysázíme stromky, obklopení zelení, které je v panelákovém sídlišti málo.

Projekt „Více zeleně pro děti ve Studénce“ je financován Britským ministerstvem pro zahraniční rozvoj, Regionem Poodří a městem Studénka.

Kde: Školní zahrada nebo budova školy (v případě dětí).
Kdy: 25. září 2002 v 15:30 hod.

PaedDr. Katarína Vrablová
předsedkyně a garant projektu

Vážení čtenáři,

v této příloze našeho časopisu najdete příklady mikroprojektů, které byly podpořeny v rámci pilotního projektu "Uplatnění místní Agendy 21 v mikroregionu Poodří".

Jsou velmi různorodé, všechny ale mají jedno společné. Prospět společenství nebo místu, kde jejich organizátoři pracují, tráví svůj volný čas nebo prostě žijí. Pokud si po jejich přečtení můžete říci "No to je toho, tohle u nás děláme také", pak je vše v pořádku. Pokud Vás některé zaujmou a řeknete si "To je docela dobrý nápad a možná by ho šlo uskutečnit i u nás", je to dobře, neboť právě z tohoto důvodu tato příloha vyšla.

Chci poděkovat všem, kteří se zapojili do těchto aktivit a pomohli rozvíjet myšlenky udržitelného rozvoje v Poodří. Při své práci koordinátora projektu jsem měl možnost setkat se s řadou zajímavých lidí ze všech možných oborů lidské činnosti kteří přicházeli se svými zkušenostmi a nápady a díky jimž se podařilo tyto představy naplnit, nebo do budoucna vytvořit předpoklady pro jejich uskutečnění.

Děkuji.

Lumír Kuchařík, koordinátor MA 21, Region Poodří

Projekty podpořené v rámci pilotního projektu "Uplatnění místní Agendy 21 v mikroregionu Poodří"

č. 1 - Petřvaldská šerpa

Předkladatel projektu: Oddíl volejbalu v Petřvaldě na Moravě

Turistický pochod krajem Poodří pro rodiny s dětmi i ostatní zájemce. Podpora zdravého životního stylu rodin.

Turistický pochod "Petřvaldská šerpa" má v Petřvaldě již svou tradici. Poslední ročník se konal v r. 1980 a po delší odmlce se na jeho obnovení

v r. 2002 postarali lidé, kteří se pochodu účastnili jako děti. Organizace se chopilo 9 členů oddílu volejbalu z Petřvaldu. Příprava 17 km dlouhého pochodu znamenala určení a vytýčení trasy, zajištění odpovídající propagace v Petřvaldě i okolních obcích, přípravu občerstvení a obsazení jednotlivých stanovišť.

Každý účastník obdržel plánek trasy pochodu se stručnými informacemi o trase pochodu a v cíli účastnický list. Zvláštní ocenění bylo určeno nejmladšímu a nestaršímu účastníkovi (4 a 66 let), dále nejvzdálenějšímu (až z Plumlova) a nejrychlejšímu (2 hodiny).

Pochodu nepřálo příliš počasí, ale ani déšť neubral všem 67 účastníkům elán a zážitky z okolí obce a chráněné krajinné oblasti Poodří. Ústní i písemné ohlasy svědčí o tom, že se Petřvaldská šerpa vydařila a příští rok ji snad čeká další ročník.

A jeden ohlas školáka za všechny: Co se mi tam líbilo? Jistebnické rybníky, zastávky na čaj a tatranky, bylo tam krásné okolí řeky Odry.

č. 2 - Publikace "Místní Agenda 21 v Poodří"

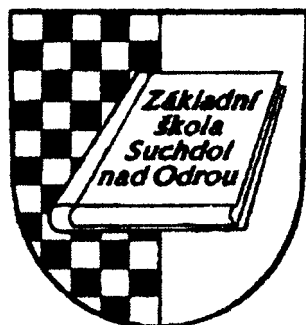
Předkladatel: Společnost přátel Poodří

Bude distribuována přes infocentra, obce, spolky, časopis Poodří.

Publikace - ucelený materiál o realizaci mikroprojektů.
Publikace bude sloužit jako návod pro veřejnost.

Výsledek projektu právě držíte v rukou.

č. 3 - Přírodní učebna v atriu Základní školy Suchdol nad Odrou

Předkladatel projektu:
Obec Suchdol nad Odrou, garantem základní škola

Vybudování výukového koutku pod širým nebem v areálu základní školy v Suchdole n/O, součástí plánovací víkend s rodiči, dětmi, učiteli i veřejností.

Poměrně dlouhou dobu se učitelé i žáci školy v Suchdole nad Odrou zabývali myšlenkou jak zajistit při výuce přírodovědných předmětů žákům přímý kontakt s přírodou, rodil se nápad učebny pod otevřeným nebem.

Záměr nabýval konkrétních rysů postupně a zapojili se do něj nejprve žáci, kteří nakreslili svou představu učebny, po nich následovala práce architektů, kteří vytvořili projekt. Přípravné práce byly zakončeny setkáním pedagogů, sponzorů, zástupců obce a rodičů, diskuzí nad projektem a jeho odsouhlasení.

V červnu 2002 se začalo se stavbou, nechyběli rodiče a učitelé, ruku k dílu přiložili mnozí další, sponzorsky byl zajištěn některý materiál a služby. Počátkem nového školního roku byly práce dokončeny, a tak se 18. září mohl opět sejít celý široký kolektiv spolutvůrců na slavnostní otevření. Projekt však nekončí, nyní žáci pracují na návrhu výsadeb keřů a stromů v okolí učebny. Do budoucna se plánuje i další rozšíření venkovní učebny o dřevěné hřiště s průlezkami pro oddech dětí.

č. 4 - Petřvaldské OHUBU 2002 - 2. ročník závodu na kolech

Předkladatel projektu: neformální sdružení organizátorů

Cykloturistický závod pro amatéry po cyklostezkách v Poodří. Podpora místních sportovních aktivit. Trávení volného času na kole - alternativa autodopravě.

Příjemně strávený den naplněný zážitky ze sportovního výkonu nebo "jen" rekreační cyklovýjíždka krajinou, v každém případě setkání s lidmi, kterým je blízký pohyb vlastní silou - tak by snad ve stručnosti šel shrnout 2. ročník závodu Petřvaldského OHUBU.

Jeho organizaci si vzala za své neformální skupina z Petřvaldu a připravila 22 km dlouhou trasu širším

okolím obce. Jelo se nejen po cestách asfaltových, ale i polních a po mezích, okraji polí i lesů a předchozí deštivé počasí mělo vliv na vzhled mnohých účastníků na konci závodu.

Šest kategorií mělo své vítěze - jelo se v kategorii žákyň, žáků, juniorek a juniorů a žen a mužů mělo své vítěze, ale jejich jména nejsou důležitá, protože vítězi byli všichni. I účastníci v kategorii sedmé - "kochám se krajinou".

Více než padesát účastníků obdrželo v cíli certifikát, který bude každému z nich připomínat "dvacet dva kilometrů vedoucích cestou necestou při 2. ročníku závodu Petřvaldské OHUBU".

č. 5 - Informační podpora a osvěta obyvatel v rámci rozvoje venkovské turistiky v Poodří

Předkladatel projektu: DHV CR, spol. s r.o.

Projekt byl zaměřen na podporu rozvoje environmentálně šetrného podnikání v oblasti venkovské turistiky, založeného na principech udržitelného rozvoje a schopnostech využívat původních regionálních tradic, přírodních pozoruhodností a místních atraktivit Regionu Poodří.

V rámci samostatného řešení projektu byl ve vstupní (iniciační) fázi projektu zpracován informačně-osvětový materiál v podobě "Příručky venkovské turistiky v Poodří", která sloužila v následné sérii pěti pracovních setkání s občany tzv. "Kulatých stolů" jako základní informační a osvětový materiál pro podporu úspěšného

**Příručka venkovské turistiky
v Poodří**

DHV CR, spol. s r.o.

září, 2002

ZÁVĚREČNÁ ZPRÁVA

projektu

Informační podpora a osvěta obyvatel v rámci rozvoje venkovské turistiky v Poodří

Projekt byl podpořen The UK Department for International Development a Regionem Poodří

rozvoje venkovské turistiky v Regionu Poodří.

V další fázi řešení projektu, proběhl ve vybraných obcích Regionu Poodří cyklus pěti pracovních setkání s občany tzv. "Kulatých stolů", realizovaných již v rámci společného řešení projektů Informační podpora a osvěta obyvatel v rámci rozvoje venkovské turistiky v Poodří a projektu Řízená turistika v obcích Regionu Poodří a CHKO Poodří.

Veškeré oficiální výstupy a závěrečná doporučení ze všech pracovních setkání, se staly základem společného výstupního dokumentu "VÝSTUPY Z PRACOVNÍCH SETKÁNÍ aneb KULATÉ STOLY V POODŘÍ". Tento dokument byl vytištěn v celkovém nákladu 120 ks a bude veřejně dostupný jak na obecních úřadech jednotlivých obcí Regionu Poodří tak i např. v regionálních informačních centrech apod.

č. 6 - Záchranný program sýčka obecného "Athene noctua" v Poodří

Předkladatel projektu: ZO 70/02 ČSOP Nový Jičín - Stanice pro záchranu volně žijících živočichů a středisko ekologické výchovy v Bartošovicích na Moravě

Podpora hnízdních možností, eliminace negativních vlivů, odchov ve stanici a vypouštění druhu do volné přírody.

Foto Blesk - Marie Machková

Sýčci dostali svobodu

Petr Orel vypouští do přírody

KUNÍN (mach) - Devět mláďat sýčka obecného, která byla odchovávána v zajetí, bylo vypuštěno do volné přírody v zámeckém parku v Kuníně na Novojičínsku. Sýček je silně ohroženým druhem, je nejhroženější sovou, která u nás žije. „V celém Moravskoslezském kraji nebylo jeho hnízdění prokázáno již několik let. Naším cílem je vrátit tyto ptáky zpět do přírody.“ vysvětlil vedoucí Stanice pro záchranu živočichů v Bartošovicích Petr Orel. Stanice se projektu na záchranu sýčků věnuje už třetím rokem. Poprvé se jejím pracovníkům v uměle vytvořených podmínkách podařilo odchovat dvě mláďata, dalším rokem čtyři a letos už devět. „Odchov v zajetí se nám začíná dařit.“ pochvaloval si Orel, jehož přáním prý je, aby se vypuštění opeřenci dali dohromady a v Kuníně zahnízdlí.

Dlouhodobý projekt řeší obnovení vymizelé populace kriticky ohroženého sýčka obecného. Jde o komplex opatření na záchranu a stabilizaci tohoto dnes již velmi vzácný druh sovy - monitoring, eliminaci škodlivých antropogenních vlivů, odchov mláďat a jejich vypuštění a osvěta veřejnosti.

Zjišťování výskytu sýčků pomocí hlasových nahrávek na magnetofonovém pásku probíhal již od ledna, bohužel s negativním výsledkem. Mimořádná pozornost byla věnována chovným pářům sýčků držných ve stanici v Bartošovicích n.M. a r. 2002 byl prozatím nejúspěšnější - bylo odchováno 8 mláďat. Odstavená mláďata pak byla připravována společně s jedním dospělým párem na vypuštění ve velké, rozlétávací voliře. Dne 27. července 2002 došlo za účasti zástupců státní ochrany přírody, sponzorů, médií i zájemců z řad veřejnosti k vypuštění sedmi okroužkovaných mláďat do volné přírody v zámeckém parku v Kuníně. Bohužel jeden sameček byl později nalezen s těžkým poraněním způsobeným automobilem, osmé mládě bylo zařazeno do chovného programu.

V podzimních měsících bylo vyrobeno 20 speciálních budek pro sýčky a instalováno v Bartošovicích, Kuníně a Studence.

č. 7 - Zapojení mládeže do života v obcích Regionu Poodří

Předkladatel projektu: Region Poodří

V rámci projektu byla uskutečněna v obcích Regionu Poodří, svazku 21 obcí zájmového území řeky Odry, jednání způsobem kulatých stolů.

Setkání pro mládež proběhla v Bartošovicích, Mošnově, Bravantcích, Kujavách a Suchdole nad Odrou a to vždy pro skupinu sousedních obcí. Starostové byli požádáni o zabezpečení propagace a každé obci byly poskytnuty materiály ke zveřejnění. Nepodařilo se vždy zaktivizovat mládež k účasti na jednání a možnosti otevřeného sdělení požadavků a jejich potřeb v souvislosti s rozšířením nabídky vyžití nejen ve své domovské obci, ale také k organizaci společných akcí a aktivit pro více sousedních obcí. Z jednání vyplynul nejčastější požadavek na vytvoření prostor k setkávání v jednotlivých obcích, vytvoření mládežnických

klubů s pravidelným programem, jako je vystupování začínajících skupin, apod. Dále se často objevoval požadavek na pořádání hudebních festivalů pod širým nebem a za zmínku stojí možnost provozu přenosného letního kina.

Návštěva mládežnických akcí v sousedních obcí většinou končí na možnosti dopravní dostupnosti. Veřejná dopravní obslužnost o víkendech neexistuje a v pracovní dny končí v podvečer.

Mládež je spokojena s možností sportovního vyžití, ale schází kultura a zapojení do spolkové činnosti v obci. Existence a činnost tradičních spolků v obci je závislá na vedoucím - "profesionálovi", který dovede v nových podmínkách mládež zaujmout, vést a je ochoten předat znalosti.

Region Poodří plánuje v rámci tohoto projektu v I. čtvrtletí roku 2003 organizaci 2 - 3 společných zábavných a soutěžních akcí pro mládež z obcí svazku ve věku 14 - 18 let.

č. 8 - Zahájení cyklistické sezóny na cyklotrase č. 503 ODERSKO

Předkladatel projektu: 70/13 základní organizace Českého svazu ochránců přírody Odry

Seznámení účastníků s tím jak trávit volný čas na kole - alternativa k autodopravě. Vydání průvodce který ukáže místní zajímavosti podél trasy.

"Protože si uvědomujeme, že jen málokterý místní cykloturista zná všechny zajímavosti, které může po cyklotrase Odersko shlédnout a navštívit uspořádali jsme spolu s městy Odry a Vítkov dne 8. května Zahájení cyklistické sezóny" - slova oprávněně vysvětlující proč po týdnech příprav vyrazilo téměř dvě stovky cyklistů po cestách do jarní přírody.

Vyjížďka měla bohatý doprovodný program z něhož vyberme jen např. prohlídku Památníku J.G. Mendela, výklad u zastavení naučné stezky Stříbrný chodník u oderských rybníků, návštěvu továrního parku u firmy Mateiciuc a.s., prohlídku památkově chráněného vodního mlýna v Loučkách a další. Vzhledem ke státnímu svátku bylo součástí i položení květin u Pomníku obětem válek v Odrách.

Cyklisté z Oderska se mohli podle časového harmonogramu na plakátcích postupně připojovat cestou, zájemci z Vítkovska vyrazili hromadně

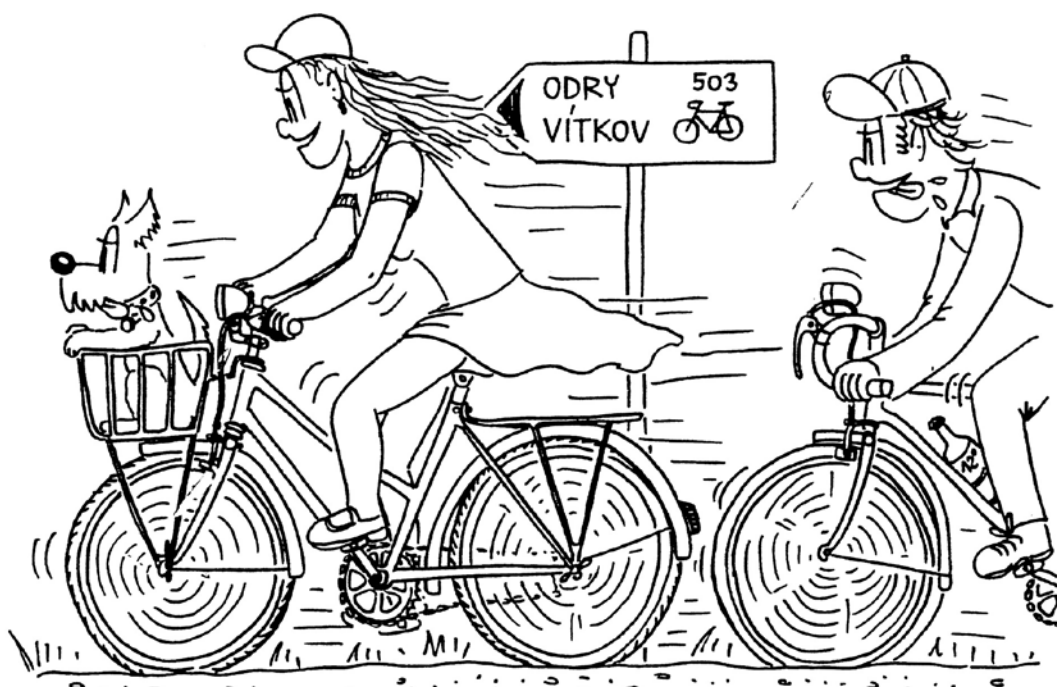
z náměstí ve Vítkově.

Okolo 14. hodiny se obě skupiny setkaly na železniční zastávce Klokočov (viz foto), kde je čekalo občerstvení a další doprovodný program, včetně country kapely a projížďky na koních. Nejodvážnější cyklisté si mohli zasoutěžit v soutěži o Miss mokré tričko.

Zahájení se zúčastnilo 80 cykloturistů z Oderska a přes 100 z Vítkovska. Příští rok lze očekávat druhý ročník.

Města Odry a Vítkov a obce podél cyklotrasy ODERSKO
spolu s ochránci přírody z Oder Vás srdečně zvou

ve středu 8. května 2002

č. 9 - Nová dětská klubovna a její rekonstrukce

Předkladatel projektu: dětský oddíl z Blahutovic

Vybudování dětské klubovny v prostorách komunitního centra v Blahutovicích. Výchova dětí k ochraně přírody a životního prostředí v obci.

Celý záměr je součástí rozsáhlejšího projektu "Probuzení starého domu" - bývalého kláštera v Blahutovicích, který druhým rokem rekonstruuje občanské sdružení Bayerův odkaz. V budoucnu má klášter sloužit jako komunitní centrum, má zde vzniknout kromě klubovny pro děti, také turistická ubytovna, dílna starých řemesel, knihovna a další.

Dětský oddíl Mladých ochránců přírody "Přírodácký gang" má v klášteře svou provizorní klubovnu, která však nevyhovuje činnosti oddílu. Proto se členové rozhodli přistoupit k celkové opravě. Po několika diskuzích o podobě klubovny a jejím dalším využití se na jaře přistoupilo k vlastní práci - po stovkách hodin dobrovolné práce byly osekány omítky, odstraněna

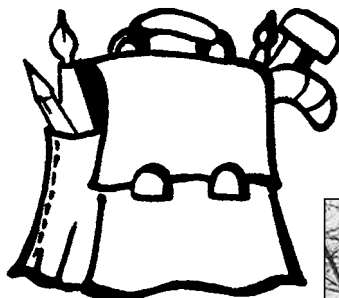

betonová podlaha, zhotovena instalace vody a elektřiny. Na opravách se podíleli členové sdružení, místní řemeslníci a příznivci.

Jedna ze stavebně nejhodnotnějších částí kláštera se postupně probouzí k životu. V r. 2003 by měly být práce dokončeny.

č. 10 - Rosničky

Předkladatel: Základní škola Sedlnice

Zřízení meteorologické stanice při místní škole v Sednici. Sledování stavu životního prostředí v obci a okolí s dospělými a dětmi.

Sledování dějů v přírodě, především změn počasí v průběhu roku, jeho sledování a vyhodnocování bylo náplní projektů základní školy v Sednicích. Ke zjišťování údajů bylo zapotřebí nejprve navázat spolupráci s Českým hydro-meteorologickým ústavem, kde byli žáci v průběhu exkurze (foto) seznámeni s jeho vybavením a zpracováním naměřených hodnot. Následovalo shánění přístrojů pro malou školní meteorologickou základnu a založení

odborné knihovničky. A pak již členové místního Zeměpisného kroužku mohli začít s vlastním měřením. Výsledky nezůstávaly zaznamenány pouze v deníku, ale byly k dispozici učitelům a rodičům i na zvláštním panelu.

Kromě meteorologických pozorování se chtějí členové kroužku též věnovat sledování části říčky Sednice.

č. 11 - Řízená turistika v obcích Regionu Poodří a CHKO Poodří

Předkladatel: Region Poodří

V souvislosti s realizací podpořeného projektu v rámci MA 21 byla problematika zaměřena na možnosti rozvoje venkovské rekreace v obcích Regionu Poodří, svazku 21 obcí zájmového území řeky Odry.

Po vstupním semináři v měsíci červnu se zástupci obcí svazku, krajského úřadu Moravskoslezského kraje, okresního úřadu a SCHKO Poodří, následovaly jednání prostřednictvím kulatých stolů v Jistebníku, Pustějově, Jeseníku nad Odrou, Kuníně a Petřvaldě vždy pro několik sousedních obcí. Starostové byli požádáni o zabezpečení propagace a každé obci byly poskytnuty materiály ke zveřejnění. Ne vždy byl zájem z řad občanů o tuto možnost konfrontace a sdělení svých představ, možností rozvoje služeb v souvislosti s rozvojem cykloturistiky a venkovské

turistiky v obcích Poodří. Výsledky z jednání byly shrnuty do závěrečné zprávy a projednány na společném jednání v měsíci prosinci. Závěrečný dokument byl zpracován společně s firmou DHV, s.r.o. Ostrava pod názvem "Výstupy z pracovních setkání aneb kulaté stoly v Poodří" a prezentován na valné hromadě obcí Regionu Poodří.

Na základě výstupů z kulatých stolů lze konstatovat, že lokalita Poodří má potenciál k rozvoji venkovské turistiky. Nepoznaná přírodní scenérie údolní nivy řeky Odry se zde spojuje s nabídkou historických památek, s možností kulturního a sportovního vyžití v jednotlivých obcích a blízkého okolí.

Území nabízí pohodou turistiku s možností vyžití především v období jaro - podzim a to pěší i cyklo, pro rodiny s dětmi, školní výlety a zájemce k poznání našeho venkova.

č. 12 - Sborník ke 25. výročí založení Lašského souboru písní a tanců Ondřejnica

Předkladatel: Lašský soubor písní a tanců Ondřejnica ze Staré Vsi nad Ondřejnicí

Ukázka lidových zvyků a obyčejů oblasti a jejich vydání ve sborníku a videokazetě. Setkání několika generací lidí na folklórní slavnosti.

Sborník seznamuje široký okruh čtenářů s lašským folklórem, informuje o historii i současnosti souboru, obsahuje 8 barevných a 54 černobílých fotografií.

č. 13 - Dům pro Suchdol

Předkladatel: Historicko-vlastivědná společnost Moravian

Projekt řeší s pomocí místního historického spolku, architekta a majitelů zachování vesnické architektury Suchdolu nad Odrou. Workshop s majiteli domů, veřejností a odborníky.

Zástavba obcí v Poodří prošla staletým vývojem a v posledních letech se stále více projevuje vliv cizích, především tzv. "katalogových domů", které

mnohdy působí cizím dojmem. Nabídnout vhodné řešení odpovídající místním tradicím bylo předmětem projektu Historicko-vlastivědné společnosti Moravian.

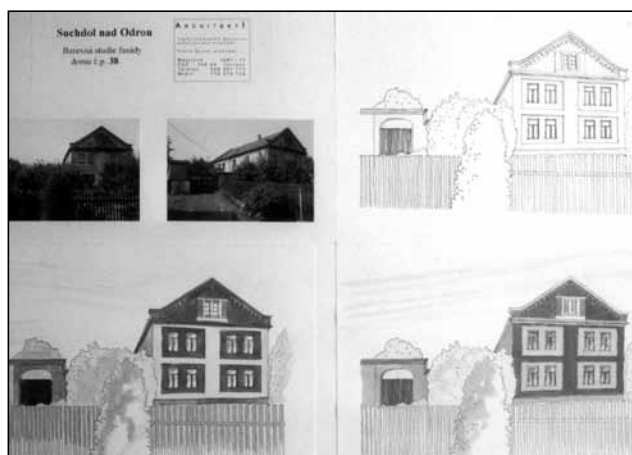
V obci bylo vybráno 7 domů a odbornou firmou byl pro ně vypracován návrh barevného řešení fasád a drobných architektonických prvků.

Výsledky byly následně prezentovány na setkání na které byli pozváni kromě zájemců z řad veřejnosti

i členové obecního zastupitelstva, stavebního úřadu a majitelé domů, jichž se projekt přímo týkal. Kromě této veřejné prezentace

celé kolekce, doplněné přednáškou o vývoji architektury v Suchdole nad Odrou a historii některých domů, byl projekt popularizován v obecním zpravodaji. Majitelé všech 7 vybraných domů obdrželi architektonickou studii v podobě zarámované kolorované kresby jako dárek a především pro inspiraci pro jeho budoucí rekonstrukci.

Výsledky projektu mohou sloužit nejen pro samotný Suchdol nad Odrou, ale i pro ostatní obce v Poodří.

č. 14 - Výsadba stromořadí podél silnice Vražné-Oderské rybníky

Předkladatel: 70/13 základní organizace Českého svazu ochránců přírody Odry

Alejevá výsadba stromů kolem silnice mezi poli. Vytvoření interakčního ekologického prvku v zemědělské krajině. Výsadby provedou lidé z místních občanských sdružení.

Náplní projektu bylo doplnění a obnova dožívající švestkové aleje podél silnice. Oboustranná alej bude v budoucnu plnit úlohu tzv. interakčního ekologického prvku v krajině. Výsadba vyžadovala poměrně náročnou "úřední přípravu" - záměr byl individuálně projednán s vlastníky pozemků, proběhlo jednání s obcí Vražné, zástupci odborné organizace (Agentura

ochrany přírody a krajiny) i dotčenými orgány státní správy. Všechny požadavky a připomínky musely být zohledněny.

Původní představa o účasti ekologicky orientovaných studentů středních a vysokých škol z Ostravska pobývajících o víkend na Církevní střední škole sv. Anežky České v Odrách pro velmi špatné počasí nevyšel. Koncem října bylo přistoupeno k realizaci ve spolupráci s občanským sdružením MAKÁ z Oder a sympatizujícími. Během 5 dnů bylo vysazeno celkem 160 stromů odpovídajícím stanovištním podmínkám - jasanů ztepilých, javorů klenů, javorů babyk a jeřábů ptačích. Po výsadbě byly dřeviny vyvázány ke stabilizačním kúlům, obaleny kryty proti okusu zvěř v zimě a zality.

Projekt č.15 - Více zeleně pro děti ve Studénce

Předkladatel: Střední ekonomicko-podnikatelská škola ve Studénce

Výsadba nového parku s hřištěm pro děti z okolních bytových domů. Plánovací víkend. Spolupráce lidí z města, studentů a učitelů Střední ekonomicko-podnikatelské školy.

Budovy školy jsou obklopeny panelovými domy. Děti a mládež z okolí lákalo ke hrám její školní hřiště a zahrada. Ta však byla oplocena a tím nepřístupná. Při překonávání hrazení tak docházelo k poškozování plotu i jiného majetku školy. Předkladatelé projektu

**Máte nějaký nápad,
jak změnit část naší zahrady,
kterou věnujeme vašim dětem?**

Na pozemku, který je součástí naší školní zahrady, vybudujeme menší park s písčovištěm a lavičkami. Celý prostor zkulturujeme, např. opravíme zničený plot, který posuneme, a tím zvětšíme plochu pro hry dětí z okolních domů. Na části pozemku vysadíme stromky, aby návštěvníci byli obklopeni zelení, které je v panelákovém sídlišti málo.

Projekt „Více zeleně pro děti ve Studénce“ je financován Britským ministerstvem pro zahraniční rozvoj, Regionem Poodří a městem Studénka.

Kde: Školní zahrada nebo budova školy (v případě deště).

Kdy: 25.zář 2002 v 15:30 hod.

PaedDr. Katarína Vrablová
předkladatel a garant projektu

se věc pokusili řešit netradičním způsobem. Žádné nové a vyšší ploty ani ostrý pes vypuštěný kolem objektu. Napadlo je totiž část zahrady otevřít veřejnosti a ještě ji upravit tak, aby v ní malí i velcí našli příjemné místo pro odpočinek a hry.

Bylo uspořádáno setkání s obyvateli okolních panelových domů, projekt byl konzultován s majitelem pozemku městem Studénkou které přislíbilo pomoci. Prostranství bylo vybaveno novými lavičkami, vysadily se nové stromy a keře a opravila zbylá část oplocení. Do projektu byli zapojeni žáci i učitelé, obyvatelé sídliště i samospráva. Vzniklo tak nové veřejné prostranství kterých je zvláště na sídlištech velmi potřeba. Studenti školy přislíbili, že se budou o tento miniparčík starat i v budoucích letech.

Projekt č. 16 - Zeleň v obci

Předkladatel: Obec Šenov u Nového Jičína

Výsadba stromů v polích kolem melioračních kanálů a vytvoření odpočinkových míst v obci. Kulatý stůl na téma zeleň a životní prostředí v obci. Spolupráce místních NNO, školy, obce.

Obec Šenov u Nového Jičína s místními myslivci upravila několik veřejných prostranství a vysázela

více než šest stovek stromů a keřů kolem melioračních příkopů v polích okolo obce. Byl tak vytvořen základ pro dvě plochy veřejné zeleně v obci a biokoridory pro živočichy. Projekt vyvolal i některé další efekty např. uklizení několika černých skládek a vytvoření dvou remízků pro zvěř. Školní zemědělský podnik veterinární a farmaceutické fakulty Brno věnoval na výsadby sazenice ze své školky. Do projektu se zapojili i pracovníci Obecního úřadu v Šenově u Nového Jičína a několik žáků školy.

Projekt č.17 - Hry bez venkovských hranic, den obce

Předkladatel: TJ Sokol Kujavy

Společenské a sportovní setkání lidí z obcí sdružených v Regionu Poodří. Jde o společnou aktivitu osmnácti obcí.

Kujavy, obec která má svoji samosprávu čtvrtý rok se letos stala hostitelem her které si kladou za cíl seznamovat občany žijící v obcích Regionu Poodří při sportovních kláních a prohlubovat jejich vztah ke kraji ve kterém žijí. Do přípravy a organizace se zapojil kromě realizátora projektu TJ SOKOL Kujavy i ostatní

místní spolky myslivci, hasiči, sdružení zdravotně postižených, obecní úřad a také jednotlivci z řad občanů. Soutěží se zúčastnilo osm družstev a celkem přišlo povzbudit své týmy na 350 návštěvníků. Celá zdařilá akce byla natočena na videokazetu kterou si mohou občané zapůjčit a byla prezentována v regionálním tisku. V den konání her byla otevřena v místním kulturním domě výstava na téma "Historie a současnost obce Kujavy a Regionu Poodří". V rámci tohoto projektu bylo opraveno místní sportoviště a pomoc poskytla řada dalších dárců z řad firem i občanů a také obec.

Projekt č.18 - Rekonstrukce parčíku a dětského hřiště u Obecního úřadu v Kateřinicích

Předkladatel: Rekonstrukce parčíku a dětského hřiště u obecního úřadu

Cílem projektu je rozšíření využití tohoto místa i pro cyklisty, kteří projíždějí po nové cyklistické trase. Místní NNO uspořádá workshop, kde budou lidé hledat možnosti místa.

Klub zahrádkářů Kateřinice je tradiční organizací působící v obci již mnoho let. Ten, kdo navštíví tuto malou obec, je příjemně překvapen jejím úpravným vzhledem a všudypřítomnou zelení. Na ni a také na zlepšení prostranství, na kterém si hrají ti nejmenší človíčekové obce a jejich rodiče, zaměřil spolek svůj projekt. Spolek oslovil několik dodavatelů hracích prvků a vybral firmu, která mu poskytla čtvrtinovou

slevu na vybrané zařízení. Zahrádkáři vlastními silami prvky smontovali a osadili na vybraná místa. Do parku přibyl také jednoduchý přístřešek se zastřešením, který mohou využít i cyklisté jedoucí po blízké cyklostezce.

V podzimních měsících pak klub zakoupil dřeviny a kvetoucí keře kterými byly nahrazeny již přestálé výsadby a založeny nové. Velmi dobře spolupracoval i místní obecní úřad který pozemek vlastní a podnikatelé kteří pomohli s dopravou materiálu a rostlin. S velmi pozitivním ohlasem se setkala aktivita spolku u veřejnosti obce. Zkušenosti nabyté v tomto projektu hodlají v Klubu zahrádkářů zúročit při podobných projektech v budoucnu.

Projekt č. 19 - Rekonstrukce kulturně - sportovního areálu v Bartošovicích na Moravě

Předkladatel: Obec Bartošovice

Projekt je součástí projektu obnovy občanského života v obci, rozvoje obce a jejího okolí jako dominantního zastavení mezinárodní cyklotrasy centra regionu Poodří.

Záměrem bylo v průběhu roku 2002 rozšířit a ozelenit

společenský areál v centru obce s cílem vytvořit zde podmínky pro pravidelná i nepravidelná setkání občanů všech věkových skupin a současně uspokojit požadavky návštěvníků Bartošovic.

Projekt byl zahájen v únoru r. 2002, kdy došlo k jednání zástupců místních sdružení, občanů, žáků ZŠ a členů zastupitelstva obce o budoucí podobě areálu. Byly posouzeny návrhy všech zainteresovaných a vytvořena společná cílová vize.

V měsíci březnu byl vypracován jednoduchý projekt ozelenění uvedené lokality, dle kterého byla v dalším období zajištěna část rostlinného materiálu pro jarní výsadbu. Souběžně došlo k terénním úpravám v prostorách u hřiště.

Během dubna byl vysazen zajištěný rostlinný materiál (popínavky, keře) v místech, kde nehrozilo jeho poškození při rekonstrukci areálu, také byl vybrán vhodný zahradní nábytek, určený zejména pro děti.

Hlavní část výsadeb v budovaném areálu se vzhledem k zastavené výstavbě krytého přístřešku uskuteční také v jarním období příštího roku (po jeho dokončení). Zakoupené sazenice proto byly na vhodném místě zaškolkovány.

Součástí rekonstrukce celého areálu je i stavba krytého přístřešku, jejímž investorem je obec.

Při úpravách areálu byly doposud využívány především místní firmy a podnikatelé, veřejnost byla oslovována zejména obecním rozhlasem a plakáty.

Projekt č. 20 - Polní cesta - chodníček do přírody

Předkladatel: Spolek ochránců přírody v Kuníně

Výsadba stromů a keřů v Kuníně. Výsadby provedou lidé z místních NNO a děti ze školy. Vytvoření rekreačního místa v blízkosti obce.

Spolek ochránců přírody v Kuníně je zatím neregistrovanou organizací, ve které působí především mladí lidé žijící v této obci. Název jejich projektu je totiž výstižný, neboť rekreační zázemí obce omezila na straně jedné cihelna a na straně druhé obora daňčí zvěře. Organizátoři projektu se proto snaží využít každý příhodný kousek pozemku k vysazování zeleně s cílem vytvořit nové zázemí pro rekreační vycházky obyvatel a zároveň podpořit ostatní funkce zeleně ve velmi intenzivně zemědělsky využívané krajině.

Na jaře uspořádali pro veřejnost i žáky místní školy vycházku na místa budoucích výsadeb, kde jim vysvětlili své záměry. Rovněž provedli přípravné práce s pomocí Obecního úřadu v Kuníně. Na podzim pak bylo vysazeno více než dvě stě stromů a keřů

místních druhů. Pomoci přišli myslivci z Kunína, příznivci spolku i děti ze školy.

Projekt č. 21 - Obnova kamenosochařského dědictví pro příští generace

Předkladatel: Římskokatolická farnost Sedlnice

Provedení restaurátorských prací a hledání možností jak zachovat sochy i kapličky pro příští generace. Příprava a organizace finanční sbírky pro tyto potřeby. Plán zapojení lidí v obci do těchto aktivit.

Zachování kulturního dědictví předků se pokusil řešit projekt Římskokatolické farnosti ze Sedlnice. Po konzultaci s restaurátorem a Památkovým úřadem v Ostravě byl vybrán pískovcový kříž s korpusem

Křta na schodišti kostela u Sv. Michala. Oprava těchto památek je velmi složitá, většina z nich není totiž památkově chráněna a získat na jejich opravu finanční prostředky je nelehký úkol. Místní farníci uspořádali sbírku v kostele v den pouti a na opravu přispěla i obec. Podařilo se tedy aktivizovat (vyhledat) i místní finanční zdroje. V obci je ještě několik dalších drobných sakrálních památek a sedlničtí organizátoři projektu chtějí postupně zmapovat jejich stav a historii. Jejich cílem je postupnými opravami zlepšit jejich stav a zachovat je pro příští generace.

Projekt č. 22 - Štít Albrechtic 2002

Předkladatel: Sportovní klub Velké Albrechtice

Společné setkání obcí z názvem Albrechtice, výměna zkušeností lidí, NNO a zastupitelů na společném víkendovém sportovním a společenském setkání, které se koná každý rok v jiném místě republiky.

Nejde zde o vojenské cvičení jak by se čtenář po přečtení názvu mohl domnívat. Jde o setkání obcí z Čech a Moravy, které mají ve svém názvu (symbolicky tedy na svém štítě) slovo Albrechtice. V případě tohoto projektu šlo o setkání sportovní

a také společenské, při kterém se hrála nejpopulárnější hra u nás vůbec, a to fotbal. Je to akce s historií neboť ten letošní ročník, který se konal ve Velkých Albrechticích, byl dvacátý devátý. Soutěžilo osm obcí a hrálo se na dvou hřištích. Po utkáních se sešli starostové a místostarostové zúčastněných obcí, aby si vyměnili své zkušenosti. Během dvou dnů se na akci potkalo na šest set návštěvníků. Vše zakončil letní karneval, na který přišlo o rovnou tisícovku lidí víc a který se podle organizátorů velmi vydařil. Jubilejní třicátý ročník bude podle organizátorů uspořádán opět na Moravě, a to v Lesních Albrechticích na Opavsku.

Projekt č. 23 - Výstavba nízkoenergetických domů - bioplynová stanice a výtopna na spalování biomasy v Proskovicích

Předkladatel: Městský obvod Ostrava - Proskovice

Propojení bydlení s přírodou. Začlenění znevýhodněných skupin (postižených) do komunity obce Proskovice. Nízkoenergetické domy s chráněnými dílnami a bydlením pro postižené spoluobčany.

Hledat energetické alternativy jde i na okraji Ostravy, města tak významně ve své historii spatřeno s těžbou uhlí. Obec začala na tomto poli pracovat již před několika lety a letos uvedla do provozu kotelnu

na spalování štěpku v místní školce. Jak je patrné z názvu tohoto projektu, jde o několik etap rozsáhlého záměru ke kterému byla letos zpracována odborníky studie proveditelnosti a provedeny změny v územním plánu obce. Organizátoři se setkali se svými spoluobčany, kde byla tato problematika diskutována.

Bylo uspořádáno setkání pro zástupce samosprávy, kde se měli možnost seznámit s tímto pilotním projektem. V dalších letech hodlají v Proskovicích v záměru pokračovat.

Projekt č. 24 - Bydlíme v CHKO

Předkladatel: Český svaz ochránců přírody 70/03 Studénka

Projekt řeší úklid zanedbaného pozemku (zahrada, louka, les) v okolí činžovního domu ve Studénce. Setkání lidí na plánovacím víkendů. Společné řešení (NNO, nájemníci, CHKO) vstupu do CHKO z města.

Poslední dům na Nádražní ulici ve Studénce většina kolemjdoucích jen letmo zaznamená. Všimavější pozorovatel má možnost vidět docela pohledný objekt, kterých kolem bývalé Ferdinandovy dráhy již není mnoho. Solidní činžovní dům z pálených červených cihel. Totéž se ale nedalo říci o jeho okolí. Zbytky neudržovaných zahrádek, skládky komunálního odpadu u louky i v blízkém lesíku....

Projekt místních ochránců přírody si vzal za cíl tento stav změnit. Pozemkový spolek, který u organizace funguje, získal část pozemků do své péče a společně s obyvateli domu vypracoval plán jejich obnovy. Začali již brzy na jaře a po několika pracovních akcích celé území získalo mnohem lepší podobu. Jen odpadu nasbírali a odvezli dva kontejnery. V nedalekém pohostinství bylo uspořádáno setkání všech zainteresovaných stran s odborníky, na kterém se diskutovalo o zkrášlení lokality. Na setkání byli i zástupci místní samosprávy. Výstupem pak bylo uzavření dohody o další spolupráci mezi ochránci a nájemníky, kteří se zavázali o místo společně pečovat.

Projekt č. 25 - Zahradka Mateřské školy Komenského ve Studénce

Předkladatel: Mateřská škola Komenského, Studénka

Výsadba zahrady mateřské školy ve Studénce

v rámci národního projektu "Zdravá škola". Společné plánování zahrady s rodiči, dětmi, veřejností.

Prostor nejen pro pobyt dětí, ale i setkávání dospělých

Umíme si spolu povídat a hrát si se svými dětmi

A skřítek PET bude hlídat i v noci.

Není těch stromečků trochu moc?

z okolí, takovou se postupně stává školka na Komenského ulici ve Studénce. Jde o dlouhodobější projekt a tento rok se podařilo významně k jeho naplnění přispět. Zmizely nevábně vypadající hromady paliva z části zahrady, neboť kotelná byla plynofikována. Na zahradě samotné pak přibýly nové výsadby živých plotů a keřů. Děti společně s rodiči i sourozenci si rostliny zasadily samy. Na každém z nich je cedulka se jménem, to proto, že ten svůj chtějí hodně zalévat, aby jim hodně vyrostl. Postava, která od té doby na zahradě stojí, je vyrobena z PET lahví a jmenuje se skřítek PET, ten rostlinky hlídá před nezvanými hosty.

Účast rodičů i ostatních při navrhování zahrady i její realizaci významně pomohla k rozvoji vzájemných vztahů i obousměrné komunikaci.

Projekt č. 26 - Revitalizace území Fojtovky

Předkladatel: Obec Albrechtický

Založení mokřadu s tůní a úpravou umělého jezera po těžbě štěrků. Místo pro obojživelníky, výsadba břehových porostů. Workshop lidí z obce, rybářů a odborníků ze Správy CHKO Poodří.

Obec Albrechtický nemá ve svém blízkém okolí mnoho možností pro rekreační využití svých občanů a ani návštěvníků. Velká část katastru totiž se proměnila v okolí letiště Mošnov nebo přímo v jeho plochu. Projekt na využití jezera nazvaného Velká Fojtovka s tímto záměrem počítal. Bylo zpracováno několik návrhů, jak toto místo využít a přitom nepoškodit okolní přírodu. Na jezeře však loví rybáři,

leží v druhé ochranné zóně CHKO Poodří a i obec, která je majitelem pozemků, má své představy, jak toto místo užívat. V rámci projektu se uskutečnilo velké setkání s občany, rybáři a ochranáři a podařilo se najít kompromisní řešení, které každá ze stran i veřejnost akceptovala. Byl zde omezen chov kaprovitých ryb s cílem zlepšit kvalitu vody, odstraněny nevhodné a nepůvodní výsadby z minulých let a vytvořen základ pro péči o toto zajímavé a hodnotné území.

Projekt č.27

Slavnost obce k 250. výročí posvěcení kostela

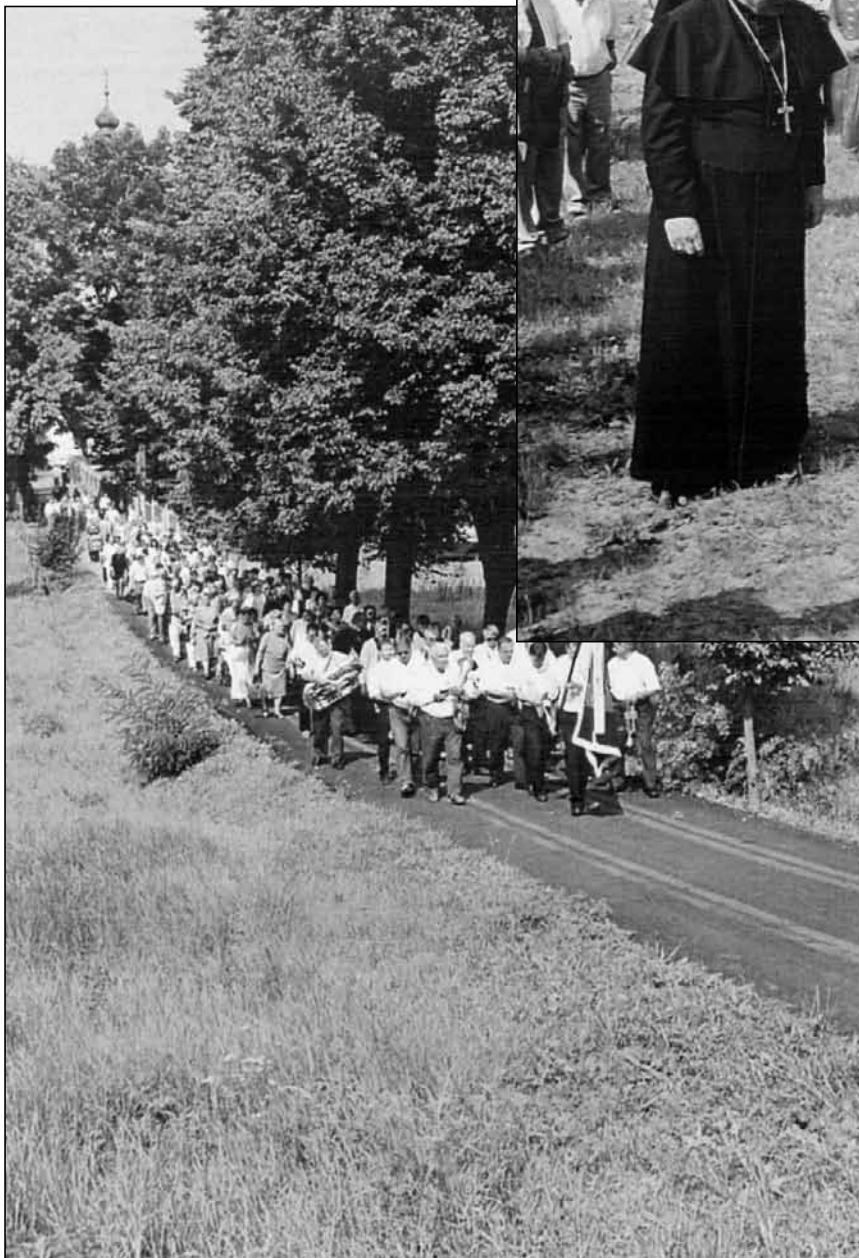
Předkladatel: Římskokatolická farnost Jeseník nad Odrou

Společné setkání rodáků z obcí Jeseník n/O, Polouvsí, Blahutovice, Hrabětice - Čechů i Němců. Vydání almanachu o historii obce a zasazení stromu smíření. Lidé společně poznávají minulost a rozvíjejí budoucnost komunity.

Cílem projektu bylo zapojení širšího společenství lidí do činnosti, připravit důstojnou oslavu k 250. výročí posvěcení kostela, posvěcení obecních symbolů a pomníků smíření na místním hřbitově. V

Zasazení stromu smíření na hřbitově

Průvod na hřbitov.

obci proběhlo při oslavách několik různých akcí a sešli se zde s místními i rodáči z Německa, Rakouska a Nizozemí. Byl vydán almanach k historii kostela. Podařilo se získat podporu z Fondu česko- německé budoucnosti. Byla zhotovena také řada prezentačních a upomínkových předmětů, z nichž některé byly velmi zdařilé a jistě najdou své uplatnění jako budoucí suvenýry pro turistický ruch.

Největší význam mělo však setkání rodáků obce, kteří svou účastí a aktivitou prokázali, že rodná obec Jeseník nad Odrou je místem, kde rádi žijí, nebo se rádi vracejí.

Projekt č. 28 - Hřiště snů

**Předkladatel: Český svaz ochránců přírody
70/05 Jeseník nad Odrou**

Oživení dopravního hřiště v Jeseníku n/O. Plánovací víkend pro lidi z obce, kteří společně navrhnu postup a aktivity. Spolupráce neformální skupiny žen na mateřské dovolené, NNO a obce.

Společná práce všech skupin v zahradě při sázení živých plotů.

Dostatečně nevyužitá plocha dopravního hřiště inspirovala skupinu žen na mateřské dovolené ke zlepšení tohoto veřejného prostranství. Své síly k naplnění tohoto projektu spojily s místními ochránáři a obcí. Děti z nedaleké školy napsaly a nakreslily, jak by hřiště mohlo vypadat, v obci se uskutečnil dvoudenní plánovací víkend, kde jeho účastníci s organizátory hledali budoucí podobu tohoto prostoru i jiných veřejných prostranství. Většinu hracích prvků a laviček vyrobili místní řemeslníci. Podařilo se získat příspěvek na výsadbu stromů z celonárodní akce Stromy Milénia. Přispěla i obec. Dnes toto místo skutečně ožilo. Slouží nejen ke hrám ale, i k navazování společenských kontaktů mezi lidmi.

Veřejná prostranství v obci - jak dál?

Plánovací víkend v Jeseníku nad Odrou

19. - 20. 4. 2002.

Víte co připravuje skupina maminek na dopravním hřišti?

Víte jak může vypadat brzy naše náves?

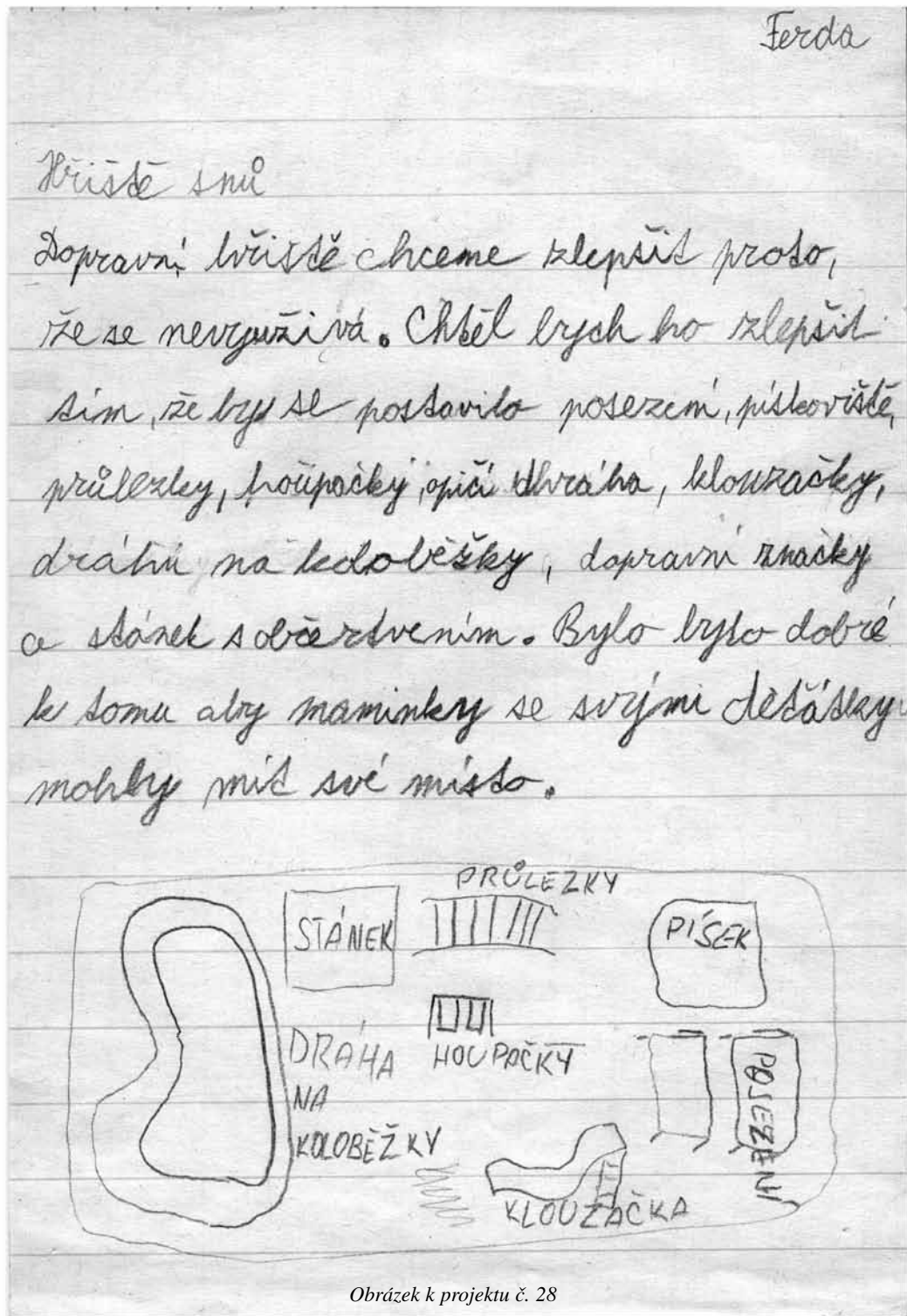
Ještě ne?

Přijďte na setkání do prostor kulturního domu v Jeseníku nad Odrou.

Budeme společně mluvit, plánovat, kreslit a vymýšlet, protože se říká:

„Víc hlav, víc dobrých nápadů!“

Setkání se koná v rámci projektu místní Agenda 21 v mikroregionu Poodří.

V rámci tohoto pilotního projektu byla zpracována řada dílčích dokumentů, analýz a případových studií které jsou pro zájemce k nahlédnutí v sídle svazku obcí Region Poodří.

Kontakt: Bartošovice n/M č. 1 - zámek, Bartošovice na Moravě, 742 54, tel: 556 720 490,
e-mail: region@regionpoodri.cz, www.regionpoodri.cz

A úplně závěrem patří poděkování britskému Ministerstvu pro zahraniční rozvoj (DFID) a svazku obcí Region Poodří za podporu této brožurky.

Trnávka a Michal Šimíček se představují

Co bylo na počátku

Na počátku byl dopis, v němž se mladý student Michal Šimíček na mě obrátil se žádostí, zda bych nepomohla řešit problém s potůčkem Trnávka. I když Trnávka nepatří do chráněné krajinné oblasti Poodří, je tedy mimo kompetence správy, neodpověděla jsem v tomto smyslu, protože jsem z dopisu vyčetla naději, že nebude žádost odmítnuta. Navázali jsme nejprve korespondenční kontakt a pak se vydali i na společnou pochůzku terénem. Poslouchala jsem, jak Michal vypráví o své obci, o škole, o kamarádech, o svých zájmech, ale to jen do té doby, než jsme se dostali k samotné Trnávce. Tady jakoby se potok a Michal spojili v jedno. Byla jsem mile překvapena nejen jeho znalostmi o přírodě a konkrétní snahou potoku pomoci, ale především vztahem, který má Michal ke krajině, k přírodě. Celé dopoledne jsme se toulali údolím potoka Trnávka a čím déle jsem Michala poslouchala, tím více jsem si uvědomovala, že se svým problémem už není sám. Už jsme na to dva.

Co bylo dál

Společný plán, v němž jsme každý přijali svůj úkol. Michal přislíbil, že dá dohromady veškerá svá pozorování, která sepíše v malou práci, doplní fotografiemi, abych měla podklad pro další jednání. Já zase prověřím možnosti "meliorační správy". Oba jsme úkol splnili. Michalovu práci o Trnávce bych čtenářům ráda představila v plném rozsahu, o stanovisku melioračníků se zatím jen okrajově zmíním. Vyčistit tok tak, aby přitom zůstal přirozený zatím melioračníci neumí, jejich představa a technické možnosti mají zcela odlišné parametry od představ ochránářů. Takže cesta, jak zachránit přírodní krásu potůčku, se zatím stále hledá. Bude těžká, složitá, ale věřím, že ji společně s Michalem, který má plnou podporu i obce, najdeme.

Co se píše o Trnávce

Z podkladů, které mi zaslala paní starostka Božena Londinová, jsem se dozvěděla:

Obec Trnávka leží v údolí stejnojmenného potoka. Na severovýchodě sousedí s městem Příbor, na severu s obcí Petřvald, na východě s Brušperkem a Fryčovicemi, na jihu s Kateřinicemi a na západě s Mošnovem. I když samotná obec leží v údolí potoka, okolí je kopcovité a hezky zalesněné.

O vzniku a původu obce se nezachovaly žádné zprávy. Ves se poprvé připomíná v roce 1307 jako Trenavia, kdy byla samostatným biskupským lénem. Ve 14. stol. držel Trnávku Mikuláš a v 15. stol. se mezi držitelé objevuje např. Jiří z Trnávky a Brušperku. Od 16. stol. pak patřilo panství Choryňským z Ledské. Choryňští se však zapojili do protihabsburského odboje a za trest jim bylo panství zkonfiskováno. Pak se na panství střídali další vlastníci prakticky až do roku 1945.

Trnávka byla vždy zemědělskou vesnicí. Původně měla dva panské dvory, tvrz a vodní mlýn, který stál

nedaleko vsi. Do současné doby zůstal zachován barokní zámek z 18. století. Vedle zámecké budovy je dochován i bývalý vrchnostenský dvůr s tzv. "zámečkem", který sloužil jako budova pro úředníky bývalého správního statku. K zámku přiléhá částečně dochovaný přírodně krajinářský park z 19. stol. Jeho součástí je i zámecký rybník, jenž snad kdysi plnil funkci přírodní ochrany v rámci opevnění bývalé tvrze. Trnávka má tedy bohatou historii.

Je však bohatá i z přírodního hlediska. V celé lokalitě se vyskytují některé dnes již vzácné druhy obojživelníků, např. skokan zelený, skokan krátkonohý, rosnička zelená. Z plazů zde můžeme potkat slepýše křehkého, ještěrku obecnou, užovku obojkovou aj. Nad vodní hladinou zámeckého rybníka létají vážky rodu *Leucorrhinia*. Z botanického hlediska je tato lokalita mimořádně významná, protože je zde jedno z mála míst, kde se vyskytuje kriticky ohrožená vodní kapradinka *nepukalka plovoucí*.

Taková je tedy malá vesnička na okraji chráněné krajinné oblasti Poodří a já, když jsem ji navštívila a blíže poznala, pochopila jsem, proč Michalu Šimíčkovi tento kousek krajiny tolik přirostl k srdci.

Vladislava Hamplová, CHKO Poodří

Meandry Trnávky

Je to téměř neuvěřitelné, ale stále existují místa, která svými přírodními i estetickými hodnotami převyšují pouhý průměr "české zemědělské krajiny", a přesto lidé žijící v jejich sousedství nemají téměř tušení, co jim leží za humny. Do smutného výčtu těchto území lze zařadit také lokalitu o níž pojednávají následující řádky.

Při východní hranici okresu Nový Jičín se rozkládá malebná vesnička Trnávka, kterou protéká stejnojmenný potok sbírající své skromné vody o několik kilometrů výše pod vrchem Hájek nad obcí Kateřinice. Po několika kilometrech se tok stává součástí přírodní rezervace "Trnavské rybníky", jenž je stanovištěm mnoha chráněných organismů. Mezi nejvýznamnější patří například skokan krátkonohý (*Rana lessonae*), rosnička zelená (*Hyla arborea*), ropucha zelená (*Bufo viridis*) a jiní vzácní obojživelníci. V letních měsících je

vodní hladina rybníků téměř zcela zakryta kriticky ohroženou vodní kapradinkou nepukalkou plovoucí (*Salvinia natans*). Za vsí Trnávka protéká neosídleným územím již v původním korytě, které vytváří mohutné meandry a okolo nich se rozkládá místy velmi zachovalý lužní les. Svou pouť

končí soutokem s řekou Lubinou na hranici obcí Petřvald a Stará Ves n. O.

Celý dolní tok vytváří vcelku zachovalou lužní krajinu. Území má velký regionální, ba až nadregionální význam - tvoří důležitý koridor pro pronikání fauny a flóry z CHKO Poodří do zvláště části Podbeskydské a Radhoštské pahorkatiny (přítok Lubiny - Odry). Samo je stanovištěm mnoha rozličných druhů organismů, které jsou na tyto u nás již ojedinělé podmínky životně vázány. Z nejvýznamnějších jsou to čolek horský (*Triturus alpestris*), čolek obecný (*Triturus vulgaris*), kuňka (*Bombina* - druhová příslušnost prozatím nezjištěna) či ledňáček říční (*Alcedo atthis*). Byly pozorovány pokusy o hnízdění volavky popelavé (*Ardea cinerea*). Údolní niva skýtá rovněž příhodné podmínky pro čápa bílého (*Ciconia ciconia*) i čápa černého (*Ciconia nigra*), kteří území při tahu či průzkumných letech mnohdy navštěvují. Lokalita je prozatím jediným místem výskytu kruštíku modrofialového v okrese Nový Jičín, dále zde roste kosatec žlutý (*Iris pseudacorus*), ojediněle sněženka předjarní (*Galanthus nivalis*), orobinec úzkolistý (*Typha angustifolia*) a mnohé další druhy, které se v naší přírodě vyskytují jen velmi zřídka. Za zmínku stojí zachovalý lužní komplex v severní části území, který si díky absenci dusíkatých hnojiv zachoval svou původní pestrost a krásu. Lužní les okolo silně meandrujícího toku dotváří vzhled ne nepodobný krajině Poodří. I přes všechny výše jmenované fakta je lokalita dodnes ohrožována neblahou lidskou činností a ekologické hodnoty se spolu s estetickým dojmem z krajiny pomalu vytrácejí.

Bohužel o území jako takovém či jeho významu dodnes místní občané mnoho neví, natož lidé ze vzdálenějších vesnic. Převážně z tohoto důvodu je potok pro mnohé jen místem, kde lze "výhodně" vyhodit odpad a jiný nepotřebný materiál. Tím dochází k velkému znečištění celé lokality. Odpad je různého původu - od plastových lahví přes pneumatiky až po stavební suť a popel. Velice ožehavým tématem jsou větve a organický materiál v korytě toku. Když spadne podemletá vrba, vytvoří nejen pěkný estetický doplněk ale i vhodný ekologický prvek. Bohužel

v současné době se o padlé kmeny stromů zdržuje velké množství větví a většina ostatního vodou unášeného materiálu. Tato místa nejen hyzdí celý tok, ale zejména ovlivňují ekologickou stabilitu území - nad záchytem se po dlouhou dobu kumuluje velké množství vody a odpadu, tím dochází k přemnožení řas a "hnijící" voda způsobuje nemalé potíže zde žijícím živočichům. Zároveň pronikavý zápach většinu lidí utvrdí v názoru, že tůně a meandry jsou jen nepodařeným výtvořem přírody a není nad přímá, betonová koryta toků. Ani lužní les není od nevhodných lidských zásahů uchráněn. Majitelé pozemků okolo toku bohužel dodnes nerespektují zákon zakazující provádět nepatřičné kácení porostu v zachovalých lužních lesích. A tak mizí stále více starých mohutných vrb a ty jsou nahrazovány nepůvodními smrky. Meliorace okolních polí a luk dosáhla tak vysokého stupně, že v celé lokalitě najdeme jen několik původních mokřadů. Odvodněny byly i louky, které dodnes nebyly využity k zemědělské činnosti. Přehnojování přilehlých luk a polí močůvkou rovněž nepřispívá k udržení ekologické stability toku. Meliorační systém výrazně znásobuje rychlost a koncentraci s jakou se do toku kejda dostane. Následné zvýšení obsahu dusíku ve vodě podporuje množení řas a hrozí nebezpečí oxidace močoviny na amoniak a úhyn mnoha živočichů v toku. Poslední zbytky nivních luk v jižní části lokality byly v nedávné době rozorány. Zaznamenány byly i pokusy zkrátit vodě cestu překopáním meandrů. Tomuto se díky ostražitým rybářům podařilo zabránit. Výčet nepříznivých vlivů působících na území by mohl stále pokračovat, ale kritika není jediným účelem tohoto článku.

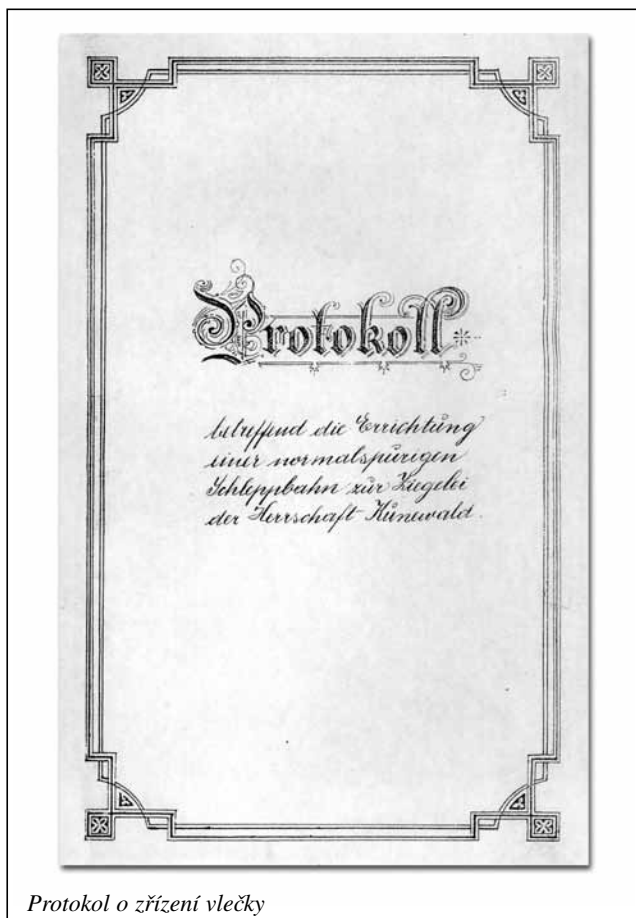
Před zhruba deseti lety bylo celé území navrženo do Ramsarské úmluvy o mokřadech. Jelikož je lokalita stále ohrožována negativní antropogenní činností, rozhodli jsme se jako skupina mladých lidí, které není lhostejný vzhled krajiny, ve které žije, tento neblahý stav změnit. Odborníci zabývající se ochranou přírody nám doporučili území zmapovat z hlediska výskytu organismů a krajinného rázu. Proto jsme získali potřebné mapové podklady a během několika týdnů celé území (cca 3 km) podrobně zmapovali. Vytvořili jsme studii, která by měla sloužit pro budoucí odborné mapování lokality a přispěla by k ochraně hodnot celého území. Abychom apelovali na občany naší obce, uskutečnili jsme spolu s ostatní mládeží a rybáři částečný úklid odpadu na dolním toku Trnávky. V podzimním období plánujeme také výsadbu druhově odpovídajících stromů, kterých je místy velký nedostatek.

Předchozími řádky jsem se pokusil upozornit na neblahý stav krásného území, které upadlo téměř do zapomnění. Tímto také apeluji na lidi, pro které je příroda a její bohatství pouze něco, z čeho lze jen brát a kam výhodně uložit odpad, aby svůj názor přehodnotili. K tomu jim může pomoci krátká procházka okolo meandrů Trnávky, kde uvidí, o co svým neblahým počínáním připravují nejen sebe, ale hlavně příští generace.

Michal Šimíček

Dobře utajené koleje, aneb osud vlečky do "Panské" cihelny v Kuníně

Protokol o zřízení vlečky

K minulosti i současnosti Kunína patří cihlářská výroba. Dostatek kvalitní suroviny umožnil v roce 1880 otevření druhé, Czeikeho cihelny. Do tohoto roku byla v obci cihelna, která byla součástí velkostatku Kunín, jehož majitelem byl Viktor Bauer se svou ženou Markétou (proto název "Panská"). Pro přepravu zboží k zákazníkovi se používalo převážně koňských povozů. Dobrá hospodářská situace vnukla majiteli panství myšlenku na zřízení vlečky, jež by byla napojena na trať z Nového Jičína do Suchdolu nad Odrou. Proto v květnu roku 1912 podává žádost na moravské místodržitelství v Brně a na městské zastupitelství v Novém Jičíně ve věci zřízení vlečky.

Na základě těchto procedurálních úkonů vydává výnosem č. 30170/19 z 19. srpna 1912 Ministerstvo železnic Rakouska-Uherska souhlas s výstavbou vlečky. Dne 3. října je na základě místního šetření sepsán protokol o zřízení jednokolejné normálně rozchodné vlečky (1.435 mm) do cihelny panství Kunín (pod č. 79938).

Vlečka začínala v kilometru 1,971 Výsostné Novojičické místní dráhy ze Suchdolu nad Odrou (km 0)

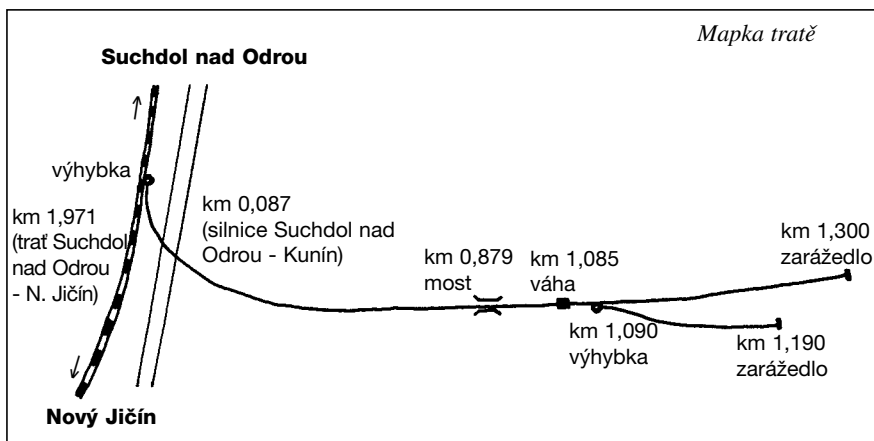

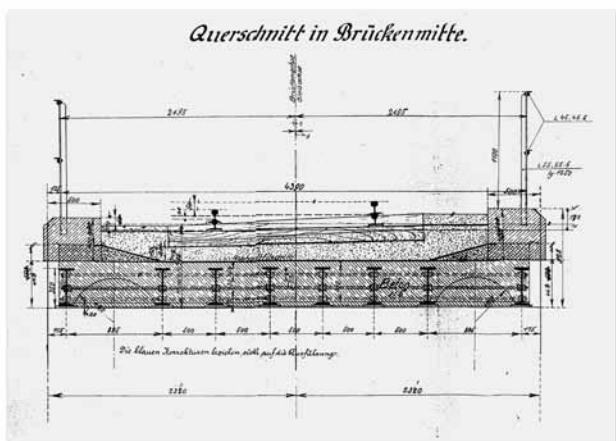
Hraniční kámen u vlečky

Pohled na mostek od západu

do Nového Jičína. Její délka byla 1.300 m, na výstavbu byly použity kolejnice typu II (hmotnost 26,6 kg/m) a spád trati činil 12,5 ‰. Stavba musela být zrealizována zřejmě velmi rychle, neboť na mapě z 19. prosince 1913 je již vyznačena. Jsou známy služební předpisy Výsostné Novojičické dráhy, které v bodě 9/c upravují zvláštní dopravní předpis pro provoz nákladní koleje panství Kunín. Další vyobrazení této vlečky nacházíme na mapě z roku 1919 (kniha Kuhländchen - unvergessene Heimat, r. vydání 1998, na str. 576). Dále je znám plán turnusu z 1. října 1919

Příčný řez mostkem z technické dokumentace

a technický výkres mostku.

V drážním archivu byly též prohlédnuty statistické materiály z let 1926 - 1948, které se zabíraly evidencí vleček na území státu. O vlečkách zaústěných do zdejší místní dráhy zde není zápis a je proto možné z toho vyvodit, že byla zřejmě zrušena před rokem 1926. Je taky možné, že tato vlečka nebyla vedena v evidenci i z jiných důvodů a byla tedy zrušena později (doposud se mi nepodařilo vypátrat přesnější datum ukončení provozu).

V 70. letech byla "Panská" cihelna zbourána a část drážního tělesa od mostku k zarážedlu byla zahrnuta sutí. Na jejím místě byla postavena drůbežárna. Dnes zůstává němým svědkem této vlečky rozpadající se kamenný mostek, pozůstatky drážního tělesa a několik hranečnicků s písmeny "HK" - Herrschaft

Kunewald - panství Kunvald (v textu použit dnešní název Kunín).

Místo závěru:

Toto malé dílko by nevzniklo bez pomoci paní Alexové z Drážního archivu v Olomouci, pana Billa a pana Věřčáka z Kunína. Tímto jim děkuji.

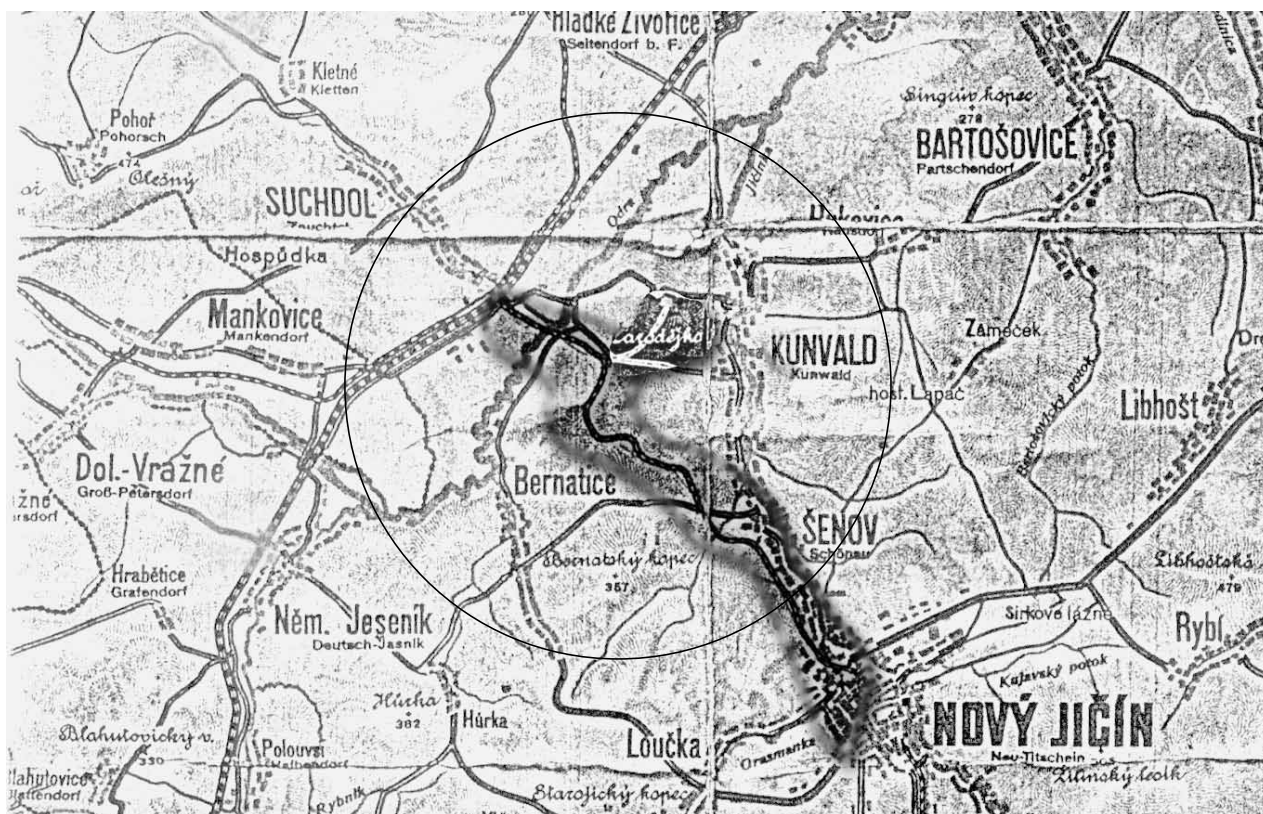
Pozn.: Drážní těleso, mostek a pozůstatky cihelny jsou dnes součástí oplocené obory a jsou proto pro veřejnost nepřístupné. Vážní zájemci o prohlídku mohou kontaktovat autora článku nebo správce obory p. L. Šimka.

Bronislav Novosad, Kunín

Podklady: Drážní archiv Olomouc a archiv Obecního úřadu Kunín

Drážní těleso - pohled od severu k jihu

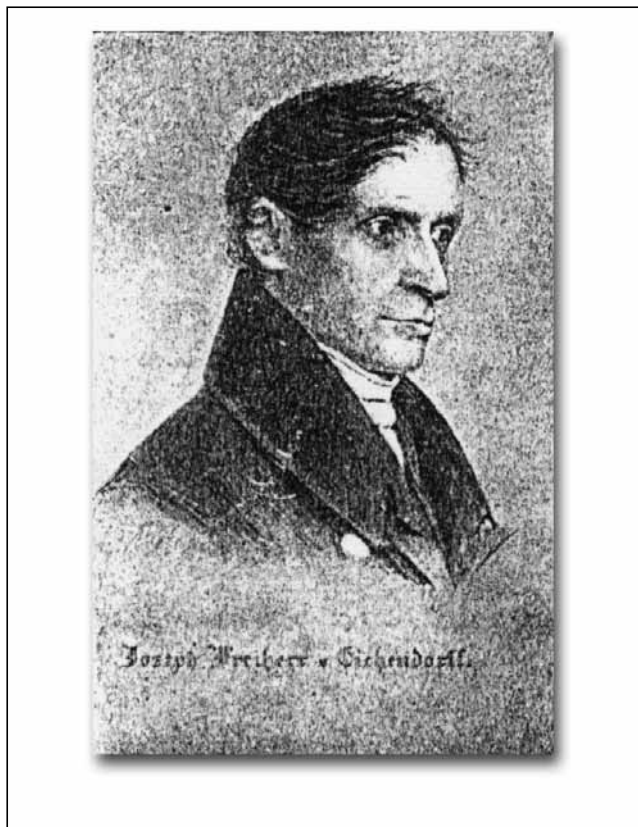

Mapa se zákresem vlečky r. 1919

Josef Eichendorff (1788 - 1857)

Joseph Freiherr von Eichendorff, neznámý autor; podobizna se stala předlohou pro reliéf na sedlnickém pomníku.

Německý romantický básník Josef Eichendorff pocházel z významného starobylého rodu, jehož počátky sahají až k 10. století. Rod se usadil trvale v 1. pol. 14. století v Braniborsku, kde v rozmezí dvou století získal poměrně rozsáhlé pozemkové vlastnictví. Z Branibor se rod dostal do našeho kraje v průběhu třicetileté války. Jeden z důstojníků Valdštejnova vojska, Jakub Eichendorff, se oženil s Marií Sendivojovou, která zdělila panství Kravaře ve Slezsku. Její manžel se tak stal nejen vlastníkem jednoho z nejlepších panství, ale zakrátko, ač luterán, i zemským hejtmanem knížetství opavsko-krnovského. Panství zdědil v roce 1667 jeho synovec Hartwig Erdmann Eichendorff, který již v roce 1655 získal sňatkem manský statek Sedlnice. I on se stal, přes odpor části šlechtických stavů, hejtmanem. Na svém panství v Kravařích vymáhal rozsáhlé robotní povinnosti, což zde vedlo k poddanským bouřím.

V létech 1721 - 27 staví v Kravařích Jan Eichendorff nákladný barokní zámek podle návrhů předních architektů, který spolu s přírodně komponovaným zámeckým parkem patřil k nejkrásnějším v celém Slezsku. V tomto období má panství vysoké příjmy zejména ze zvelebení chovu dobytka. Postupně však vliv i majetek rodu upadal, až v roce 1831 došlo kvůli zadluženosti k odprodeji veškerého majetku, kromě statku Sedlnice.

V roce 1818 se stal jeho spoluvlastníkem, spolu

se starším bratrem Vilémem, básník Josef Eichendorff. Narodil se 10. března 1788 na zámku v Lubowicích u Ratiboře, kde také prožil své bezstarostné a šťastné dětství. Kouzlo okolní přírody se natrvalo vepsalo do jeho vzpomínek. Kultivované rodinné prostředí s čilými společenskými kontakty podnítily jeho touhu po vzdělání, smysl a cit pro umění. Od mládí se věnoval četbě krásné a cestopisné literatury, děl anglických a francouzských autorů a bible. Od r. 1799, kdy se s rodiči zúčastnil cesty do Karlových Varů a Prahy, si psal deník. V roce 1801 byl se svým bratrem Vilémem poslán na studia na katolické gymnázium ve Vratislavi. Zde se začal zabývat soustavným studiem angličtiny a francouzštiny. V roce 1805 pokračují oba bratři ve studiu práv na univerzitě v Halle. Zde se Josef osobně seznámil s jedním z představitelů německého romantismu, básníkem Ludwigem Tieckem a s dílem Johanna Wolfganga Goetha, které jej natrvalo ovlivnilo. Z Halle oba bratry vypudila válka mezi Pruskem a napoleono-ovou Francií, která v bitvě u Jeny skončila nečekanou porážkou Pruska a obsazením Halle Francouzi. Josef Eichendorff pokračoval proto ve studiu na univerzitě v jihoněmeckém Heidelbergu.

Zde vznikly jeho první básně, inspirované neopakovatelným prožitkem první lásky. Nedostatek peněz v důsledku prohlubujících se potíží jejich rodových statků přiměl oba bratry, aby hledali další existenci ve státních službách. V té době však už směřoval Josefův zájem k literární tvorbě. Pod vlivem bratří Grimmů založil sbírku hornoslezských pověstí a pohádek a začal promýšlet koncept svého autobiografického románu Předtucha a přítomnost. To už ale oba bratři byli zpátky na rodovém zámku v Lubowicích, kde mladého Josefa okouzila sedmnáctiletá půvabná dcera majitele sousedního panství Pogrzebin, Luisa Anna Viktorie Larischová. Trvalo však plných šest let, než se mu podařilo přimět svoji matku k souhlasu se sňatkem. Ta chtěla vyřešit nepříznivou situaci rodinného majetku právě prostřednictvím sňatku svého syna, měla již pro něho vyhlédnutou bohatou nevěstu. Mladý Eichendorff dal přes nevoli svých nejbližších přednost své lásce před existenčními a majetkovými spekulacemi. Bylo tak rozhodnuto o osudu rodového majetku, o málo perspektivní životní cestě zchudlého šlechtice, i o jeho budoucím postavení úředníka pruského ministerstva kultury. Avšak i v tomto ohledu zůstal Josef Eichendorff romantikem.

Dvakrát oblékl mladý Josef dobrovolně uniformu. Poprvé když král Bedřich Vilém III. vyzval ke svržení francouzské (Napoleonovy) nadvlády a podruhé v roce 1815, když se Napoleon po svém útěku z Elby znovu chopil moci v Paříži. V sedlnickém zámečku se jeho pobyt datuje od r. 1845. Zimy trávil většinou v Berlíně. Mezi sedlnickými obyvateli byl "starý pán" velmi oblíbený, při jeho příjezdech jej vítali průvodem

*Eichendorffův dub při silnici N. Horka - Skotnice.
Foto Rudolf Jarnot.*

a zastaveníčkem. Byl štíhlý, vysoké postavy, již v 60. roce života s úplně bílými vlasy, chodil vždy černě oblečen. Ve styku s lidmi byl velmi zdrženlivý, málomluvný, ale jinak velmi přívětivý. V Sedlnicích žil velmi osaměle. Navštěvovali jej pouze Hugo Meinert, majitel barošovického panství, s jehož otcem Jiřím, profesorem pražské univerzity, byl v přátelském styku, a majitel panství Nová Horka hrabě Vetter s hraběnkou. Klíčové místo v Eichendorffově tvorbě zaujímají lyrické básně. Je v nich obsažena podivuhodná harmonie a cit, opěvující krásy přírody, života, mládí, jara a lásky. Mnohé z nich byly pro svou melodičnost a citovou hloubku zhudebněny skladateli zvučných jmen, jako byli K. M. Weber, F. Schubert, F. Mendelson-Bartholdy, R. Schumann a j. Vedle tvorby básnické dosáhl Eichendorff vynikající úrovně i v umění vypravěčském v novelách Mramorová socha (Marmorbild), Ze života darmošlapa (Aus dem Leben eines Taugenichts), Zámek Durande (Schloss Durande), Mnoho povyku pro nic (Viel Lärmen um nichts), Rytíři štěstěny (Glückstritter), Únos (Die Entführung) a v románech Předtucha a přítomnost a Básníci a jejich osud.

V Sedlnicích vznikla řada jeho básní. Ze známějších je to "Spaziergang" - Procházka - (snad k onomu níže popsanému dubu?), později zhudebněná píseň O Thäler weit, o Höhen, veršovaná epická báseň

Julian, Robert Guiscard a většina překladů Calderonových. Masový výskyt sněženek v nivě říčky Sedlnice přímo v obci Sedlnice jej inspiroval k napsání poetické básně Sněženy. Po roce 1918 byla v zámku nalezena bedna s rukopisy asi 80 Eichendorffových básní. Jeho literární pozůstalost pak publikoval básníkův vnuk Karel. U nás vyšel výbor Eichendorffových básní v překladu Ivana Slavíka v roce 1966 pod názvem "Věčný poutník stesk". K 200. výročí básníkova narození byla v r. 1988 vydána publikace Jiřího Munzara nazvána Šálení podzimu. Toto dílo vyplnilo citelnou mezeru mezi českými čtenáři k hlubšímu poznání Eichendorffova díla. Výbor z jeho literárního díla obsahuje básně Poblíž Halle, Loučení, Zbloudilý lovec, Zajatec aj., v závěru je přeložena rozsáhlejší novela Zámek Durande.

Doba, v níž básník Josef Eichendorff pobýval a tvořil své dílo na sedlnickém zámku, upadla již dávno v zapomenutí. Naposled si obyvatelé Sedlnic a celého německého Kravařska připomenuli jeho osobnost a dílo na vzpomínkové slavnosti v obci ve dnech 9. a 10. července 1932 u příležitosti 75. výročí básníkova úmrtí. Bohužel, tato vzpomínková slavnost byla organizátory pojata v duchu vypjatého německého nacionalismu. Samotný "starý pán" však byl velice vzdálen myšlenkám nějakého pangermanismu. Svědčí o tom i jeho báseň Memento, v níž předpověděl nepřímo Hitlera a jeho nacistickou ideologii. Německé obyvatelstvo Kravařska vyjádřilo svůj vztah k romantickému básníkovi, když v r. 1915 nově založený park v Novém Jičíně na někdejší městském hřbitově pojmenovalo Eichendorffovým jménem (dnešní Smetanovy sady). V r. roce 1931 byla však dána přednost hynčickému rodáku J. G. Mendelovi. Park byl přejmenován současně s odhalením jeho sousoší podle návrhu bíloveckého sochaře Josefa Obetha.

Stejně jako Leoše Janáčka, postihl i Josefa Eichendorffa krutý osud milujícího otce - ztráta milované dcerušky. Tento osudový zážitek vyjádřil v cyklu básní "Na smrt mého dítěte", které velmi silně připomínají paralelu z hudební tvorby L. Janáčka (Po zarostlém chodníčku, A sýček neuletěl).

Dnes už je jen málo věcí, které by jeho pobyt a tvorbu v Sedlnicích připomínaly. Původně barokní zámeček ze 17. století, přestavěný v roce 1827, je k nepoznání změněn,

*Skládka odpadků pod Eichendorffovým dubem, současný stav.
Foto: Rudolf Jarnot*

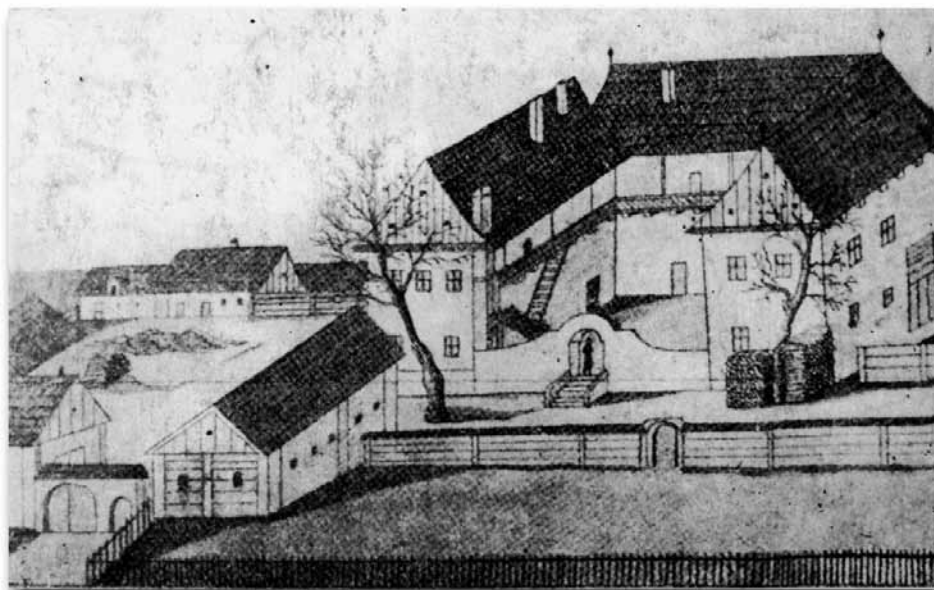
kdysi tichý parčík v anglickém slohu je rovněž proměněn a prostorově omezen. Jediné, co velkého básníka připomíná, je bronzová deska s reliéfem jeho tváře na kamenném obelisku před vstupem do parku. Je zde rovněž umístěn znak rodu s nápisem Joseph Freiherr von Eichendorff 1788 - 1857. Poněkud mimo jakoukoliv pozornost stojí další památka, tzv. Josefův dub, nazývaný "Josefs - Eiche" na okraji lesíka při někdejší okresní silnici z Nové Horky do Skotnice. U věkovitého dubu si nechal

básník postavit altánek, (který však už zašel), kam často docházel za svých pobytů na sedlnickém zámku. Zde také nacházel inspiraci pro některá svá díla. Dub byl uváděn mezi chráněnými stromy už za Rakouska a první republiky. Při přepisování seznamů se však patrně nějakým nedopatřením z ochrany "vytratil". Stalo se tak asi díky záměně s jiným památným dubem, rovněž spojovaným se jménem Eichendorffa. Stál u státní silnice v parčíku před sedlnickým zámkem a byl skutečně po zásahu bleskem zničen v šedesátých letech min. století. Statný věkovitý dub dosud odolává zubu času i nepřízni lidské činnosti. Naléhavě potřebuje ošetření, uvolnění ze zajištění náletových dřevin a v současné době i odstranění hory odpadků, kterou zde vyvezl někdo, kdo si doma udělal "pořádek". Odpady zde byly uloženy letos v létě. Jen několik málo desítek metrů od této přírodní a historické památky vede jedna z nově vyznačených cyklistických stezek.

Na podzim roku 1996 mne služební povinnost zavedla na jednání do Ratiboře v dnešním Polsku. Ke svému údivu jsem uprostřed města spatřil nádherný a velký pomník, postavený "velkému romantikovi", s pietně udržovaným okolím a úplně čerstvými kyticemi květů. Zasvěcení návštěvníci lázní Teplice v Čechách mohou rovněž ve městě obdivovat jeho památník, který je zároveň památníkem bitvy u Lipska (po bitvě se zde léčili zranění důstojníci spojeneckých prusko-rusko-rakouských armád).

Básník Josef Eichendorff zemřel 17. listopadu 1857 v Nise. V celé německé jazykové oblasti je uznáván jako jeden z nejvýznamnějších představitelů německého pozdního romantismu, stejně asi jako u nás jeho vrstevník Karel Hynek Mácha. V roce 2007 uplyne od jeho úmrtí 150 let. Při této příležitosti se dají očekávat v celé německé jazykové oblasti významnější vzpomínkové oslavy, v nichž jistě bude hrát svou roli i jeho sedlnický pobyt.

Oldřich Sobek

Sedlnický zámek v r. 1817

Poznámka: básníkův nejstarší syn Rudolf (1819-1891) je pohřben na hřbitově sv. Rocha ve Fulneku. Jeho náhrobek však byl odstraněn při úpravách hřbitova na parčík v 80. letech minulého století. Není známo, kde se náhrobek nyní nachází.

Literatura:

Baláš Miloslav (1967): Kulturní místopis Novojičínska, OVÚ

Brichová Jaroslava, Schwarz František (1989): Básník Josef Eichendorff a Sedlnice, Vlast. sborník okresu Nový Jičín, sv. 44.

Sněženky

*Vzdáleným zpěvem
nocí tiše zněl sad
v šepotu vánku:
"Zvonečky něžné,
vzbudte se z dlouhého spánku,
či nechcete snad radost dnů příštích
nám již zvěstovat?"
Nebyl to zpěv, byly to pocely
- stříbrné zvonky zazněly
nádhrou jara.
Klesly však bolesti,
když sněhy poslední
svůj závoj rozprostřely.*

*I básník zmlkl slovem,
jimž vzkřísil jaro
kvetoucí nad jeho hrobem.*

Z knihy veršů Josefa von Eichendorffa - Věčný poutník
stesek

Vydala Mladá fronta, nakl. ČSM 1966, přeložil a doslov
napsal Ivan Slavík.

O pokladu za humny a jeho hledačích

Jedním ze základních poslání správ chráněných krajinných oblastí u nás je vedle výkonu státní správy a odborné činnosti na úseku ochrany přírody také environmentální výchova, vzdělávání a osvěta. Správa CHKO Poodří této problematice věnovala vždy náležitou pozornost, neboť si uvědomuje, že má-li se pozitivně změnit vztah lidí ke krajině Poodří, je nezbytné neustále poukazovat na její hodnoty, aby si obyvatelé a návštěvníci uvědomili, jaký poklad mají prakticky za humny.

Tato myšlenka rovněž vedla Správu CHKO k zorganizování soutěže pod názvem "Poklad za humny" pro děti ze základních škol a dětských oddílů regionu Poodří. Ke Dni Země rozeslala Správa CHKO soutěžní úkoly. Některé vyžadovaly trochu znalostí o přírodě, jiné spíše trochu pozornosti, fantazie, výtvarného cítění, ale i praktickou činnost. Vlastní soutěže se zúčastnilo 29 dvou- až tříčlenných družstev v kategorii mladších a 5 v kategorii starších žáků; celkem 94 dětí ze šesti škol a 3 dětských oddílů. Velmi zajímavým výsledkem soutěže je sada plakátů-posterů o zajímavých místech Poodří či okolí bydliště soutěžících. Postery neskončily ve sběru - při vhodné příležitosti budou použity k výstavním účelům.

Vítězi se v obou kategoriích stali žáci ZŠ Komenského 66 z Nového Jičína; na druhém místě byly v kategorii

mladších skautky ze Studénky, ve starší pak žáci ZŠ Suchdol nad Odrou. Třetí místo mezi mladšími žáky obsadili žáci ZŠ TGM ze Studénky, mezi staršími pak skauti ze Studénky. A jaká byla hlavní cena?

24. května jsme v rámci oslavy Evropského dne parků pozvali dvě nejúspěšnější družstva každé kategorie na SAFARI - netradiční návštěvu Poodří. Účastníci měli možnost plavit se na raftech po Odře - slyšeli slavíka, viděli velevrubu i noru ledňáčka. Na druhou stranu si při přetahování lodí přes mělčiny všichni uvědomili, že Odra není a nebude nevhodnější řekou pro vodní turistiku - prostě na to nemá dost vody. Není jistě bez zajímavosti, že plavbu s námi absolvovala i redaktorka Českého rozhlasu Ostrava, která točila reportáž z plavby i rozhovor s dětmi.

Následovala procházka po loukách spojená s určováním rostlin a pozorováním obojživelníků a hmyzu. Na hrázi rybníka Kotvice na nás již čekal porybný pan Homolka s velkým člunem, na kterém jsme se pluli podívat do rákosové džungle na rybníku Kotvice. Nad hlavami křičí stovky racků, v lagunách mezi rákosím pozorujeme další druhy ptáků i vodní rostliny - dojem safari je dokonalý. Na závěr ještě navštívíme lužní les, kde zpovzdálí pozorujeme hnízdní kolonii volavek popelavých. Na tomto místě chce-

Z ornitologické exkurze na rybnících

Vítězové soutěže "Poklad za humny" po plavbě Odrou a před plavbou po rybníku

me ještě jednou poděkovat všem dětem, které se soutěže zúčastnily, ředitelům škol a vedoucím oddílů, kteří ji nepovažovali za ztrátu času a zařadili ji jako doplněk výuky a činnosti. Vedle povzbuzení zájmu (nejen) o přírodu Poodří to bylo hlavním cílem soutěže.

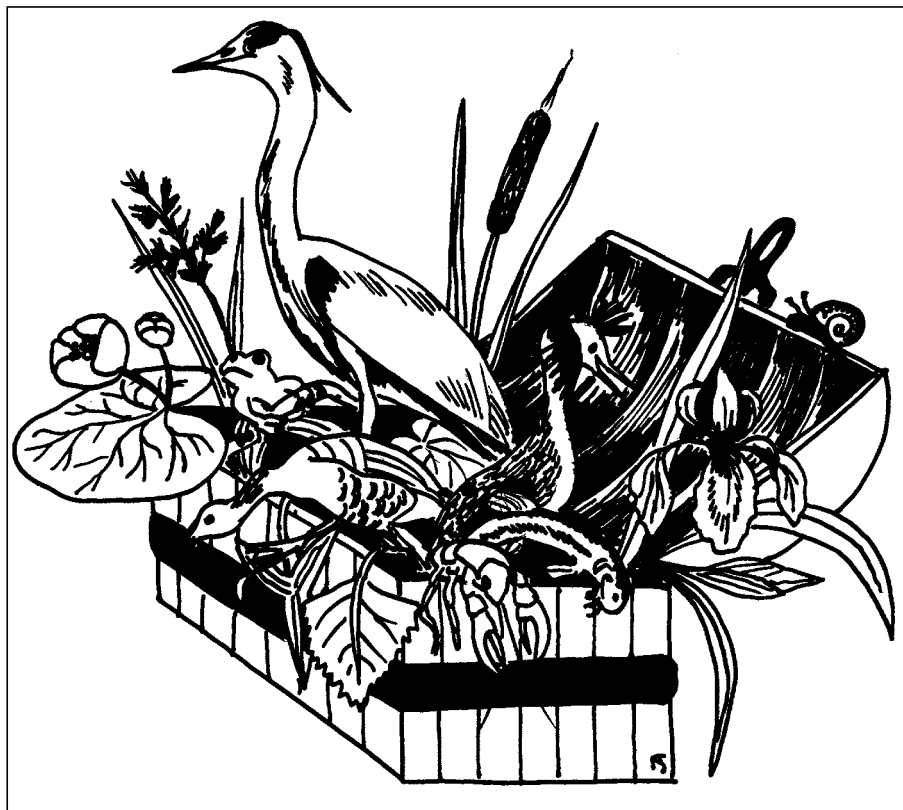
Kromě této vskutku velké akce uskutečnila Správa

CHKO během roku 2002 celkem 20 exkurzí. V doprovodu odborných pracovníků Správy CHKO nebo dobrovolných strážců tak navštívilo Poodří téměř 500 zájemců. Díky spolupráci s ostravským sdružením Vítá tvořili poměrně velkou skupinu návštěvníků (150) učitelé různých stupňů škol. Většina exkurzí byla všeobecného zaměření, některé byly zaměřeny odborně (ornitologie, mykologie).

Tradičním způsobem šíření "ochranářské" osvěty jsou přednášky. Letos je vyslechlo asi 265 lidí. Nejúspěšnější byly přednášky ing. Nového z Českého nadačního fondu pro vydru, které Správa CHKO zajistila a nabídla školám v Poodří. Bezplatné nabídky využilo pět škol, a tak zajímavé povídání o vydrách s diapositivy a dalšími ukázkami shlédlo 218 dětí.

V příštím roce chceme zopakovat jarní soutěž pro děti a nabídnout především místním školám vycházky, exkurze či přednášky. V případě zájmu mohou školy kontaktovat Správu CHKO Poodří a domluvit se na konkrétních požadavcích a hlavně termínu.

Jiří Lehký, Správa CHKO Poodří

Aktuality z Regionu Poodří

V posledním čísle POODŘÍ jsme informovali čtenáře o činnosti svazku obcí Poodří v období do května 2002. V této době bylo součástí svazku 18 obcí. Již v červnu na valné hromadě byly za členy přijaty další obce, které projevíly zájem o spolupráci na rozvoji daného území. Ke svazku Regionu Poodří přistoupila obec Mošnov, Skotnice a Šenov u Nového Jičina. Nyní má Region Poodří 21 obcí, což představuje

Momentka z klání na "Hrách bez venkovských hranic" v Kujavách

rozlohu 28 113 ha s 24 000 obyvateli. Na území svazku se nyní nachází mezinárodní letiště.

Obec Kujavy společně s Regionem Poodří uspořádala v sobotu 22. června 2002 již IV. ročník "Her bez venkovských hranic". Tohoto zábavného odpoledne se zúčastnila družstva obcí Bartošovic, Bílova, Pustějova, Suchdolu nad Odrou, Trnávky a pořádající obce Kujavy. Družstva byla osmičlenná, 4 dámy a 4 pánové, soutěže probíhaly v netradičních disciplínách, jako hašení obecního úřadu, řezání hranolu a stavění pyramidy, hledání bombónu v mouce ústy, apod. Do plnění stanovených disciplín se všichni zapojili s vervou a klání probíhala velmi intenzivně, všichni chtěli zvítězit. V této soutěži mezi obcemi ale nejde o pořadí, zábavné odpoledne napomáhá rozvoji spolupráce a komunikace mezi zástupci jednotlivých obcí. Ze strany obce Kujavy byly připraveny zajímavé ceny ve formě pohárů, včetně putovního, který bude vždy přebírat pořádající obec v roce příštím. Na tomto poháru budou uvedeni vítězové v jednotlivých létech. Jedná se o "Stanleyův pohár" Poodří. Několik obcí projevilo zájem o pořádání dalšího, již V. ročníku. Obec Velké Albrechtice jako první oslovila představitele svazku, a tak již nyní můžeme říci, že V. ročník "Her bez venkovských hranic" se uskuteční v sobotu 14. června 2003 ve Velkých Albrechticích.

V období prázdnin byla činnost svazku věnována organizaci projektu "Uplatnění místní Agendy 21 v mikroregionu Poodří". Tento projekt byl podpořen britskou vládou - "The UK Department for International Development". Na úrovni svazku pracoval místní řídicí

výbor, který vybral a podpořil 28 projektů. Rovněž Regionu Poodří byly finančně podpořeny dva projekty, a to "Zapojení mládeže do života v obcích Regionu Poodří" a "Řízená turistika v Regionu Poodří a CHKO Poodří". V obou případech se jednalo o pořádání kulatých stolů pro zájemce z řad široké veřejnosti. Projekty byly zahájeny ke konci měsíce srpna a ukončeny v listopadu. Uspořádáno bylo celkem pět jednání v rámci projektu pro mládež a pět k řešení problematiky turistiky. Výsledky byly průběžně zaznamenávány a budou zpracovány do výstupu formou brožury. Zároveň pak získaných podkladů a výsledků bude použito ke zpracování strategických rozvojových dokumentů Regionu Poodří. Bohužel ne vždy byl zájem o danou problematiku z řad občanů a podnikatelů. Každý měl možnost se podělit o zkušenosti a navrhnout způsoby řešení rozvoje v této oblasti, ve své obci. Součástí projektu "Uplatnění místní Agendy 21 v mikroregionu Poodří" bylo uspořádání školení pro zájemce z obcí svazku na téma "Vybudování dlouhodobé kapacity pro udržitelný rozvoj v oblasti Poodří". Proběhly tři bloky dvoudenních seminářů: 6. - 7. září 2002: "Vymezení cílů, strategií, činností a programů", 4. - 5. října 2002: "Participační procesy a zapojování veřejnosti" a 8. - 9. listopadu 2002: "Projekty a projektové řízení". Věřme, že nabytých vědomostí bude využito při práci v jednotlivých obcích.

V souvislosti se změnou zařazení školských zařízení a přechodem do právní subjektivity uspořádal svazek pro zástupce obcí a škol okresu Nový Jičín v měsíci

Závěr soutěží

srpnu seminář na téma "Novela zákona o státní správě a samosprávě ve školství" za účasti zástupců Krajského úřadu, odboru školství. O tento seminář byl zájem a získané poznatky byly přínosem pro vlastní praxi.

V měsíci srpnu byl ještě uspořádán ve spolupráci s osvědčeným partnerem, a to Centrem pro komunitní práci Ostrava seminář na téma "Partnerství a komunitní projekty".

Na základě podnětu několika obcí svazku a po projed-

nání možnosti vyhlášení povodňové sbírky Regionem Poodří na pomoc obcím postiženým srpnovými povodněmi bylo dohodnuto, že s ohledem na administrativní zjednodušení zabezpečí vlastní organizaci a zřídí povodňový účet obec Kunín. Ne všechny obce využily této možnosti, ne vždy vedení obce aktivně propagovalo konání sbírky. Ale celkový výsledek byl uspokojivý. Obce Regionu Poodří celkově podpořily postižené obce částkou 1 267 577,- Kč. Nejvyšší částkou byla podpořena obec Obříství, a to po dohodě 13 obcí svazku. Dále byly podpořeny obce na základě projednání v zastupitelstvech a uvolnění financí z obecních rozpočtů. Tímto způsobem byly podpořeny obce Tuhaň, Albrechtice, Dolany, Křešice, Lnáře, Jistebnice, Hluboká nad Vltavou, Tchořovice a Nezvěstice. Nutno poděkovat paní Dagmar Novosadové, místostarostce obce Kunín, za vlastní organizaci a administraci sbírky. Všem zúčastněným obcím pak za podporu sbírky a poskytnutí financí z obecních rozpočtů. Děkujeme.

V minulém čísle jsme Vás podrobně informovali o aktivitě projektu "Greenways - Zelené stezky". Cílem projektu je rozvoj šetrné turistiky v souladu s ochranou přírodního a kulturního dědictví jako výlučného, ale křehkého a vyčerpateľného zdroje pro tento rozvoj. Součástí je společný záměr partnerů vytvořit "Greenways Krakov - Morava - Vídeň" a na to navazující prezentace. Region Poodří získal finanční podporu na realizaci projektu "Greenways Krakov - Morava - Vídeň na webu", který byl vybrán a podpořen v rámci programu PHARE 2000.

V obcích Regionu Poodří jste měli možnost si zakoupit stolní kalendář "Obce Regionu Poodří", který představuje jednotlivé obce svazku, jejich zajímavosti, zajímavosti přírody CHKO Poodří a aktivity pořádané svazkem. Součástí je kalendář kulturních, sportovních a společenských akcí v obcích Regionu Poodří v roce 2003.

Kulatý stůl na téma "Zapojení mládeže do života v obcích Regionu Poodří", Bartošovice

Informační centrum Regionu Poodří se zapojilo do programu vyhlášeného Krajským úřadem, Moravskoslezského kraje, a to "Podpora sítě informačních center v Moravskoslezském kraji".

V souvislosti s výlovem bartošovického rybníka

byly obcí Bartošovice a Regionem Poodří ve dnech 27. a 28. října pořádány "Podzimní pooderské rybářské slavnosti". Součástí této akce byla výstava výtvarných a fotografických prací soutěže vyhlášené Regionem Poodří na téma "Jak žijeme v naší vesnici" aneb "Příroda a lidé regionu Poodří". Dále bylo možno na zámku v Bartošovicích shlédnout výstavu ovoce a zeleniny, výstavu suchých a živých vazeb. V neděli 27. října se představil Klub vojenské historie z Nového Jičína s ukázkou výcviku a verbování. Po oba dny byla pro zájemce otevřena Stanice pro záchranu živočichů. Na zámku bylo zajištěno bohaté občerstvení, včetně tradičního kapra. V neděli bylo provedeno vyhodnocení soutěže výtvarných a fotografických prací s předáním cen. Dodané práce měly vysokou úroveň a pro porotu nebylo snadné určit první tři místa, proto navrhla ocenit 10 nejlepších výtvarných prací a 6 prací fotografických. I přes nepřízeň počasí navštívilo tuto akci na zámku v Bartošovicích asi 1 000 návštěvníků. Návštěvnost potvrzuje zájem o akce a dění v Regionu Poodří.

Závěr věnujeme obci Skotnice, která se může pochlubit úspěchem, kterého dosáhla v letošním roce a je to ukáзка, že i v malé obci se dají dělat velké věci. V Praze byla udělena Cena za podporu místní demokracie v rámci projektu "O lidech s lidmi". 1. místopředseda vlády a ministr Stanislav Gross a pořadatelé celostátní soutěže "O lidech s lidmi"

Z diskuzní akce "Řízená turistika v obcích Regionu Poodří a CHKO Poodří" v Pustějově

udělili v kategorii komunitní projekty 1. místo obci Skotnice za projekt "Moje obec - moje věc". Dále ministr životního prostředí České republiky Libor Ambrozek udělil čestné uznání za 1. místo v kategorii dílčí komunitní projekty obci Skotnice za projekt "Moje obec - moje věc, aneb zajímám se, komunikuji, rozhoduji" a v neposlední řadě obdržela obec Skotnice od velvyslance Evropské unie v České republice Ramiro Cibriána zvláštní ocenění za komunikaci mezi generacemi za projekt "Junior - senior".

Region Poodří blahopřeje a děkuje za reprezentaci našeho svazku.

Ing. Oldřich Usvald, místopředseda svazku (text i foto)

Co vyšlo, co vychází

O nízkojesenickém **ČASu** jsme již psali, od října 2002 však dostal novou podobu, a tak bychom Vás chtěli na něj znovu stručně upozornit, myslíme si, že za to určitě stojí.

Dnešní ČAS je pokračovatelem dřívějšího oblastního periodika, které vycházelo v letech 1991 - 2002.

Čtenáři, kteří se zajímají o dění v obcích a městech Nízkého Jeseníku, mohou řadu informací najít v nezávislém listu ČAS. Vydavatelem je občanské sdružení Vlastenecký poutník a list vychází v jeho kmenovém nakladatelství a vydavatelství Moravská expedice. Vychází vždy 25. v měsíci a na 12 stranách evropského formátu čtenáři najdou informace ze současnosti i minulosti, aktuální dění, rozhovory a komentáře. Hodně prostoru je věnováno evropské integraci, neziskovému sektoru, problematice podnikatelů a živnostníků, obnově historické, právní a kulturní paměti občanů.

Cena výtisku je 10 Kč, roční předplatné činí 288 Kč (vč. poštovního a balného), objednávky se přijímají na adrese redakce: Moravská expedice, Střední 137, 793 05 Moravský Beroun.

Rollederova kronika

Koncem měsíce srpna 2002 vyšel český překlad knihy profesora Antona Rolledera "Geschichte der Stadt und des Gerichtsbezirkes Odrau" - "Dějiny města a soudního okresu Odry".

Z předmluvy díla vyjímáme:

Před téměř sto lety, v roce 1903, vyšla ve Štýru (Steyer) rozsáhlá práce o dějinách města Oder a jejich nejbližšího okolí, jejímž autorem byl oderský rodák Anton Rolleder. Je to práce imponující o rozsahu 760 stran hustě švabachem vytištěného textu se 199 ilustracemi a podrobným rejstříkem. Máloliteré město u nás se může pochlubit tak rozsáhlým vypsáním svých dějin. Tato práce je však širší veřejnosti i občanům našeho města bohužel poměrně málo známa.

Po druhé světové válce museli němečtí obyvatelé Odry opustit a noví osídlenci, zejména po zkušenostech z let nacistické okupace, necítili potřebu vracet se do minulosti města, v níž rozhodující úlohu sehrávali často či většinou Němci. Další příčinou byla skutečnost, že kniha byla napsána německy. Znalost Rollederova díla v České republice tak byla omezena jen na jednotlivce, a to ponejvíce z odborných historických kruhů.

Rollederova práce, přes veškerý respekt, který nesporně a oprávněně vyžaduje, je dnes již zastaralá i z hlediska toho, o čem pojednává, a to ze zcela objektivních hledisek. Od r. 1903 vyšla řada prací, článků publikací, kritických pramenných edicí atd., jejichž materiálový a metodický přístup nemohl autor zohlednit. Rolleder se někdy opírá o písemné materiály pozdějším vědeckým výzkumem zavržené nebo zpochybněné, rovněž představa o nejstarších obdobích dějin Země i lidstva doznala podstatných změn. Její přínos spočívá v tom, že mnohé materiály, z nichž autor knihy o dějinách Oder vycházel, jsou dnes

nedostupné, případně byly zničeny. Vydání Rollederovu práci s kritickým komentářem současného odborníka by bylo téměř nerealizovatelné (komentáře a doplňky by jistě přesáhly rozsah původního autorova textu) a navíc by to bylo naprosto neefektivní. Dnešní historik by práci o dějinách Oder musel také napsat zcela jinak z hlediska metodického, což by se projevilo v periodizaci, tematické kompozici, skladbě a obsahu jednotlivých kapitol, ve výběru materiálu. Tím ovšem nemíníme snižovat autorovy zásluhy a význam dnešního českého překladu.

Pro český překlad musel být z českého textu pořízen nový rejstřík, protože pouhý překlad původního rejstříku by nesplnil účel. Nebyla respektována Rollederova kombinace jmenného rejstříku s věcným, odděleně byl zařazen rejstřík místní a osobní.

Překlad Rollederova díla chápeme jako projev uznání a splátku dluhu vůči jeho autorovi, vydáváme jej s důvěrou, že najde vřelou odezvu především mezi veřejností Oder a okolí a s nadějí, že by mohl být inspirací pro sepsání moderních dějin města.

O autorovi: Anton Rolleder se narodil v Odrách 23. 5. 1855 jako syn městského lékaře. V letech 1867-1871 studoval na gymnáziu a reálce v Opavě, Vysokoškolská studia ukončil na vídeňské technice v r. 1879 státními zkouškami z matematiky a geometrie. Po krátkém působení na reálkách v Novém Jičíně a ve Vídni byl v říjnu 1885 jmenován c. k. profesorem na státní vyšší reálné škole ve Štýru, průmyslovém městě nedaleko Lince. Po čtyřech letech působil již jako okresní školní inspektor pro město a okres Štýr, kromě úředních povinností se věnoval vlastivědné práci. Kromě řady drobnějších studií patřily k jejím výsledkům dvě rozsáhlé knihy. První z r. 1894 byla vlastivědným přehledem Štýru (Heimatkunde von Steyr, 588 str.), druhou jsou Dějiny města Oder a Oderského soudního okresu. V roce 1904 se stal čestným občanem Oder, v r. 1905 se stal ředitelem štýrské reálky a rezignoval na inspektorskou funkci. Projevem uznání za pedagogickou aktivitu bylo jmenování "vládním radou". Byl členem ústředí pro výzkum a uchování uměleckých a historických památek ve Vídni. Zemřel 20.8.1912 v lázních Bad Nauheim na srdeční mrtvici. (Ullrich, J.: Regierungsrat Anton Rolleder. Das Kuhländchen II. Band, 4. Folge, Juli 1920, s. 25-27.) Kniha je v prodeji v Městském informačním centru v budově oderské radnice a v knihkupectví pana Pajurka. Cena činí 550,- Kč (+ poštovné).

Ing. Petr Šustek

Knihu je možno objednat na dobírku na adrese: Městské informační centrum Odry, Městský úřad, Masarykovo nám. 25, 742 35 Odry, tel.: 556 730 232, e-mail: infocentrum@odry.cz

Ondřejnica 1977 - 2002

je název sborníku zpestřeného množstvím fotografií, vydaného občanským sdružením Lašský soubor písní a tanců Ondřejnica. Publikace v rozsahu 58 stran podává ucelený přehled o uplynulých dvaceti pěti

letech národopisného souboru Ondřejnica ze Staré Vsi nad Ondřejnicí.

Soubor vznikl ke chvále rodného Lašska, v pokoře k písním a tancům našich předků, v úctě k lidovým hudcům, tanečnickům a zpěvákům. Od svého počátku se snaží nalézat a oživit téměř zapomenuté písně a tance svého regionu.

Za tuto dlouhou dobu má za sebou stovky vystoupení u nás i v zahraničí, natáčení v rozhlase i televizi. Spolupodílí se na slavnostech "Staroveské zámecké léto" a "Staroveská podzimní slavnost". Uměleckou vedoucí souboru je od jeho založení paní Eliška Krejčíčková

Jeseník nad Odrou - Kostel Nanebevzetí Panny Marie 250 let

Almanach ke kulatému výročí kostela v Jeseníku nad Odrou vyšel v srpnu 2002 u příležitosti 250 let jeho posvěcení. V několika kapitolách přehledně shrnuje čtvrt tisíciletí této dominanty obce - z pohledu historiků i správců farnosti, dle zápisů kronikářů i v podobě lyrické básně jesenického básníka Richarda Hauptmanna. Součástí je přehled duchovních působících při kostele a další informace. Vydavatelem je obec Jeseník nad Odrou, počet stran 36. Brožura je doplněna několika barevnými fotografiemi.

Spálov v minulosti a současnosti Ing. Antonín Ondřej

Pro představení knihy Spálov v minulosti a současnosti dejme slovo autorovi, který je jistě tím nejpovolanějším. V úvodu knihy píše (mírně red. kráceno):

Knihy je v podstatě souhrn poznatků o historii Spálova a jeho okolí, rozptýlených v různých odborných publikacích, které mně byly dostupné. Mimoto jsem čerpal údaje a informace z fondu Zemského archivu v Opavě, z obecních kronik, z rukopisných záznamů lidového písmáka Rudolfa Míka a též jsem použil výsledky své vlastivědné činnosti.

Při psaní tohoto díla jsem neměl vědecké ambice, proto neuvádím poznámkový aparát ani odkazy na použité prameny, podklady a literaturu. Čtenáře mohu ujistit, že uváděná data a údaje jsou autentické. Čtenáře musím upozornit, že nejsem historický badatel ani vlastivědný pracovník. O to budou mít snazší hodnocení mé práce. Seznam použité literatury, seřazený podle příslušných kapitol, usnadňuje cestu za dalším, podrobnějším poznáním.

Jestliže kompetentní čtenář najde věcné chyby, nechť to přijme s velkorysou shovívavostí, vždyť žádné lidské dílo není dokonalé. Myslím, že i při sebevětší snaze se vždy nějaká chyba do práce vloudí. Každému čtenáři jsem předem vděčný za dobré připomínky.

Pokusil jsem se ve zkratce nastínit hlavní rysy historie Spálova od nejstarší známé doby až po současnost. Z tohoto závěru vyplynul jak rozsah a celkové pojetí díla, tak i rozvržení látky a způsob jejího podání. Základním východiskem při rozčlenění látky se staly námětové celky chronologicky zpracované a postihující současnost a minulost Spálova v její mnohotvárnosti. Obrazový materiál, zejména jeho obsažná grafická

část, tvoří v celkovém pojetí díla názorný doprovod slovního výkladu a v řadě případů nahrazuje sebelepší popisy.

Obsah knihy je zákonitě omezený, nepostihuje všechno. Bylo nutno vybírat z velkého množství látky. Výběr je vždy subjektivní. Vždy je možno se ptát, proč je zmínka o jedné události, kdežto jiná je opomenuta. Nepostupoval jsem libovolně. Šlo mi především o to, aby při zpracování příslušného námětu vystoupily jeho podstatné znaky. Při práci jsem měl vždy na paměti střízlivou zásadu slavného pohádkáře Jakoba Grimma: "Chci sice popsat všechno, co dovedu, ale nedovedu popsat všechno, co chci." V popisech respektuji dialektický úzus v místních názvech a označeních.

Látka je rozdělena do tří oddílů. První oddíl popisuje v sedmi kapitolách současnost Spálova od přírodních poměrů až po věkové složení obyvatelstva, místní nářečí a kulturní památky. Sedmá kapitola pojednává o občanech Spálova. Zahrnuje kulturní osobnosti, čestné občany a vzdělance Spálova, staré držby usedlostí, rodová jména a přízviska. Nejobsažnější je druhá část, představující pestrou mozaiku historických událostí a jevů Spálova. Třetí oddíl seznámí čtenáře mimo jiné s životem zdejších lidí na počátku 20. století. Obrazová část nabízí čtenáři pohledy na současný Spálov, námětový rejstřík usnadňuje orientaci v textu a obsažný seznam literatury prozrazuje od koho jsem "opisoval" a kdo mi "napovídal".

Historii Spálova nezřídka doplňují historie sousední Luboměře, případně Heltinova. Není to nepochopitelné. Spálov a Luboměř jsou starobylé české obce, odolaly staletému německému obklíčení, společně sdílely dramatické události, jejich občané robotovali stejné vrchnosti, vyznávali stejné náboženství, radost projevovali stejnými lidovými písničkami a tanci. Ani současnost není ochuzena o společnou součinnost a vazby, z nichž nejvýznamnější je nesporně společná škola, která vštěpuje lásku k rodnému kraji dětem z obou obcí i Heltinova. I tuto souvislost jsem měl na zřeteli. Příbuzenské vztahy občanů obou obcí jsou tak hluboké a široké, že lze obě obce označit za sestry, jejichž matkou je společná historie. Propojování minulostí obou obcí není tedy jen motivováno tím, že jsem rodák z Luboměře a že jsem v jejím prostředí vyrůstal a byl jí formován.

Nejsem první, kdo projevil zájem o sestavení vlastivědného díla o Spálovsku. Dne 24. srpna 1975 se konala schůzka zájemců o vydání monografie o Spálovsku, na které byl projednán rozsah a obsah publikace. Více obecní kronika neuvádí. Nakonec musím vyslovit všem, kteří napomohli ke vzniku tohoto díla, upřímné poděkování (v úvodu knihy jsou uvedeni jmenovitě).

Knihu vydala obec Spálov v r. 2002 za podpory Okresního úřadu v Novém Jičíně. Je v pevné vazbě formátu A4, má 189 stran a kromě černobílých kreseb a fotografií v textu ji doplňuje 25 barevných fotografií řazených na konci.

Cena knihy 300,- Kč a je možné si objednat nebo zakoupit na Obecním úřadě ve Spálově.

Zprávičky z obecního dění

Odry

Některé investice a opravy ve městě a v místních částech v r. 2002:

Ukončení generální opravy základní školy na Komenského ulici v Odrách, zahájení vestavby oddělení s lůžky následné péče v Městské nemocnici v Odrách, rozšíření Městského informačního centra v Odrách, zahájení výstavby vodovodu pro místní část Oder - Vítočku, zahájení rekonstrukce domu v Odrách na Masarykově náměstí č. 50 pro připravovanou reformu veřejné správy, oprava a stavební úpravy Dělnického domu v Odrách po požáru, propojení septiků u kanalizací napojených na ČOV v Odrách, oprava střechy na rozestavěném kině v Odrách.

Spálov

Rekonstrukce a oprava místní komunikace na horním konci obce, rozšíření ozelenění návsi a francouzské části parku, oprava střechy základní školy (bývalého zámku)

Jeseník nad Odrou

Ukončení přestavby bývalé MŠ v Hůrce na středisko volného času včetně 2 bytů, dokončení vodovodního řadu do Dolního Mlýna a do Hrabětic, zahájení plynofikace místních částí Polouvsí a Blahutovic, plynofikace průmyslové zóny (Agro Jesenicko a. s.), dokončení I.etapy rekonstrukce hřbitova včetně pomníku smíření a parkoviště.

Jakubčovice nad Odrou

Dobudování fotbalového stadionu - výstavba opěrných zdí u hřiště a teras pro diváky, úprava hrací plochy a výsadba lesních a okrasných dřevin ve svahu u hřiště.

Příprava plochy bývalého koupaliště na výstavbu dětského hřiště.

Heřmánky

Dokončení plynofikace obce

Suchdol nad Odrou

15.2.2003 Obecní bál, hraje skupina Paradox Q, předtančení, zahájení ve 20.00 hodin v DKT

16.3.2003 Dětský maskarní ples s Hopsalínem, zahájení ve 14.00 hodin v DKT

22.3.2003 Country bál, hraje Ranec, zahájení ve 20.00 hodin v DKT

Vražné u Oder

V dubnu 2002 se novým majitelem rodného domu J. G. Mendela stal nadační fond "Rodný dům J. G. Mendela" za finančního přispění obce Vražné, měst Odry a Nový Jičín, obce Jeseník n. O. a dalších. Rok 2002 byl ve znamení několika významných akcí k 180. výročí narození rodáka Johanna Gregora

Mendela, přímo v obci, ale i mimo ni, hlavně v Brně, kde byly otevřeny dvě velmi významné výstavy. V Moravském zemském muzeu - Dietrichsteinském paláci na Zelném trhu je to výstava Vědecké prostředí Mendelova objevu (v expozici použity kresby malíře Jiřího Dratvy), v Opatství sv. Tomáše pak oslava Gregora Mendela vědou a uměním "Mendel Génius genetiky" (otevřena do 21.5.2003).

Další akce: Nový Jičín 27.6.2002 Vzpomínková slavnost u pomníku J. G. Mendela ve Smetanových sadech Brno 23.-25.9.2002 Moravské zemské muzeum "MENDEL FORUM BRNO 2002"

Nový Jičín 26.9.2002 Okresní vlastivědné muzeum - seminář k připomenutí 180. výročí narození Johanna Gregora Mendela.

Vražné: 13.7.2002 - vzpomínkové setkání v rodném domě J. G. Mendela a valná hromada občanského sdružení "Spolek Mendel - přátelé obce Vražné", které významně napomáhá v organizaci kulturního života v obci.

Dne 28.6.2002 byly vykopány zbytky havarované německé stíhačky Messerschmitt Bf 109G v místní části Hynčice (sestřelena v bitvě 17.12.1944) členy Nadace letecké historické společnosti Vyškov. Podařilo se identifikovat totožnost pilota, byl jím Fritz Grothendieck, nar. 4.4.1918 v Hannoveru.

17.10. 2002 Prohlásilo Ministerstvo kultury České republiky kamenný kříž u kostela sv. Petra a Pavla ve Vražném kulturní památkou.

Stará Ves nad Ondřejnicí

Plánované kulturní akce v I. pololetí 2003: 7. června - Obecní slavnost - Ondřejnica + polský soubor Vladislavia a 21. června - Zámecké léto - Ondřejnica + zahraniční soubor, host MFF Frýdek-Místek 2003.

Z investičních akcí v roce 2002 byly v obci realizovány například následující: stavební úpravy bývalé Mateřské školy v Košatce na bytový dům o 9 bytových jednotkách a prostorem pro knihovnu a klubovnu spolků, stavební úpravy a rozšíření mostu a komunikace přes potok Kulišovku a nová svatební obřadní síň v zámku.

Bernartice nad Odrou

Realizované investiční akce - byly vybudovány inženýrské sítě v lokalitě "Dráhy" pro stavbu rodinných domků, nová komunikace za Kudělkou a byla dokončena poslední část kanalizace Bernartice nad Odrou - "Obora".

Z připravovaných kulturních akcí - 8.února pořádá TJ Sokol Bernartice nad Odrou od 13.00 hodin Dětský maskarní rej a večerní ples začíná ve 20.00 hodin. Během února a března sehrají divadelní ochotníci z Bernartic nad Odrou svou operetu Talisman. Také děti z místní základní školy nacvičují pohádku Vánoční růže.

Společnost přátel Poodří ve spolupráci se Správou chráněné krajinné oblasti Poodří za finanční podpory Ministerstva životního prostředí ČR vydala tři plakáty zvláště chráněných území.

Autoři fotografií jsou: Petr Sikula, Šárka Neuschlová, Lenka Sovíková a Petr Kočárek.

Přírodní rezervace Rákosina - nejrozsáhlejší rákosina chráněné krajinné oblasti Poodří na břehu rybníka Bezruč v Jistebníku. Porosty rákosin, obohacené drobnými vodními plochami s trvalou mělkou vodní hladinou jsou domovem především vzácného ptactva, obojživelníků, motýlů a vážek. Chráněna jsou proto vodní a mokřadní rostlinná společenstva, plynule navazující na podmáčené květnaté louky a lesík s jilmovou doubravou.

Přírodní rezervace Koryta - lesní rezervace na okraji pravobřežní terasy Odry mezi Novou Horkou a Bartošovicemi. Tvoří ji lužní porosty střeškových jaseňin s pramennými mísami vydatných pramenů. Ve svazích jsou vyvinuty přirozené dubohabřiny. Luh i prameniště jsou ovlivněny prvky karpatské květeny, příznivé podmínky poskytují i ohroženým vodním bezobratlým a obojživelníkům. Stromové a keřové patro je hnízdním prostředím četných ptáčích druhů. Území je klidovou zónou pro vývoj společenstev rostlin i živočichů.

Přírodní památka Meandry Staré Odry - staré, téměř zazemněné levé boční rameno Odry mezi Mankovicemi a Jeseníkem na Odrou. Je nejvýše položeným dochovaným systémem ramen na řece Odře po jejím vtoku do Moravské brány. Zahrnuje periodické i trvalé tůňe, s bohatými i druhově pestrými břehovými porosty starého toku Odry.

